

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD - WIDE DAILY

2ND CLASS MAIL

Vol. LXXXIII Kaina 35 c.

PENKTADIENIS - FRIDAY, LAPKRITIS - NOVEMBER 13, 1992

Nr. 223

Kieno interesų zonoje Pabaltijys

Ketvirtadienio žinios iš Lietuvos

Vilnius, lapkričio 12 d. (Elta) - Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkui Vytautui Landsbergiui grįžus iš Europos Politikos Forumo konferencijos Briuselyje, Lietuvos Aidas atspausdino jo ten lapkričio 10 d. padarytą pranešimą. Štai kelios ištraukos.

„Ateityje lems Europos nusistatymas - ar Baltijos šalis vėl bus matoma kaip specialiu Rusijos interesų zona, ar - kaip jautriausia, galbūt, lemiamoji Vakarų Europos interesų zona, pažymi Lietuvos parlamento vadovas. Šiaurės šalis tą jaučia geriausiai, bet jų vieni įtakos ir potencialo nepakanka.“

„Visa tai, kas vyksta Baltijos šalyse, nėra be ryšio su Rumunija, Bulgarija, Slovakija, su tendencijomis pačioje Rusijoje, o galų gale - ir Europoje. I Lietuvos pasiūlymą Vilniuje surengti naują Niurnbergo procesą nusikalstamai sovietinio komunizmo doktrinai ir sistamai buvo gautas berods vienas atsiliepimas iš Bulgarijos - tada pritariantis. Čekijos ir Slovakijos priimtas iliustracijos įstatymas susilaukė europietišku abejonių, o Sovietų Sąjungos Komunistų Partijos uždraudimo bylai Maskvoje Europa skiria nesuprantamai mažai dėmesio.“

savo kandidatūrą būsimuosiuose Lietuvos prezidento rinkimuose.

Seimo deputatų mandatų patvirtinimas bus atidėtas

Parlamento atstovas spaudai Audrius Ažubalis, komentodamas priimtą Vyriausiosios rinkimų komisijos nutarimą dėl išrinktųjų į Seimą deputatų patvirtinimo, ar jie nebendradarbiavo su KGB ir kitomis užsienio specialiosiomis tarnybomis, pažymėjo, jog deputatų mandatų galutinis patvirtinimas ir įteikimas bus atidėtas tam tikram laikui. Tai priklausys nuo komisijos darbo ir nuoturimos informacijos apie išrinktus ar renkamus į Seimą deputatus.

K. Bobelio byla artėja prie pabaigos

Aukščiausiajame Teisme trečią kartą buvo nagrinėjamas Sausio 13-osios Brolijos pirmininkės Jadvygos Bieliauskienės pareiškimas pripažinti neteisėtą Kazio Bobelio įregistravimą kandidatu į Seimo narius. Kazys Bobelis balotiruo jasi Marijampolės apygardoje. Spalio gale procesas buvo du kartus atidėtas, kadangi jis neatvyko į posėdį, nes tuo metu buvo išvykęs susitikti su rinkėjais.

J. Bieliauskienė skundą motyvuoja tuo, kad kandidatas į Seimo narius neįgyveno Lietuvos trejų metų, ir tuo pažeidžia įstatyme numatytą seslumo cenzą. Be to, tvirtinama, kad jis yra davęs JAV pilietybės priesaiką. Tai irgi prieštarauja Seimo rinkimų įstatymui bei naujai Lietuvos Konstitucijai.

Ar po rinkimų Lietuva keis kryptį

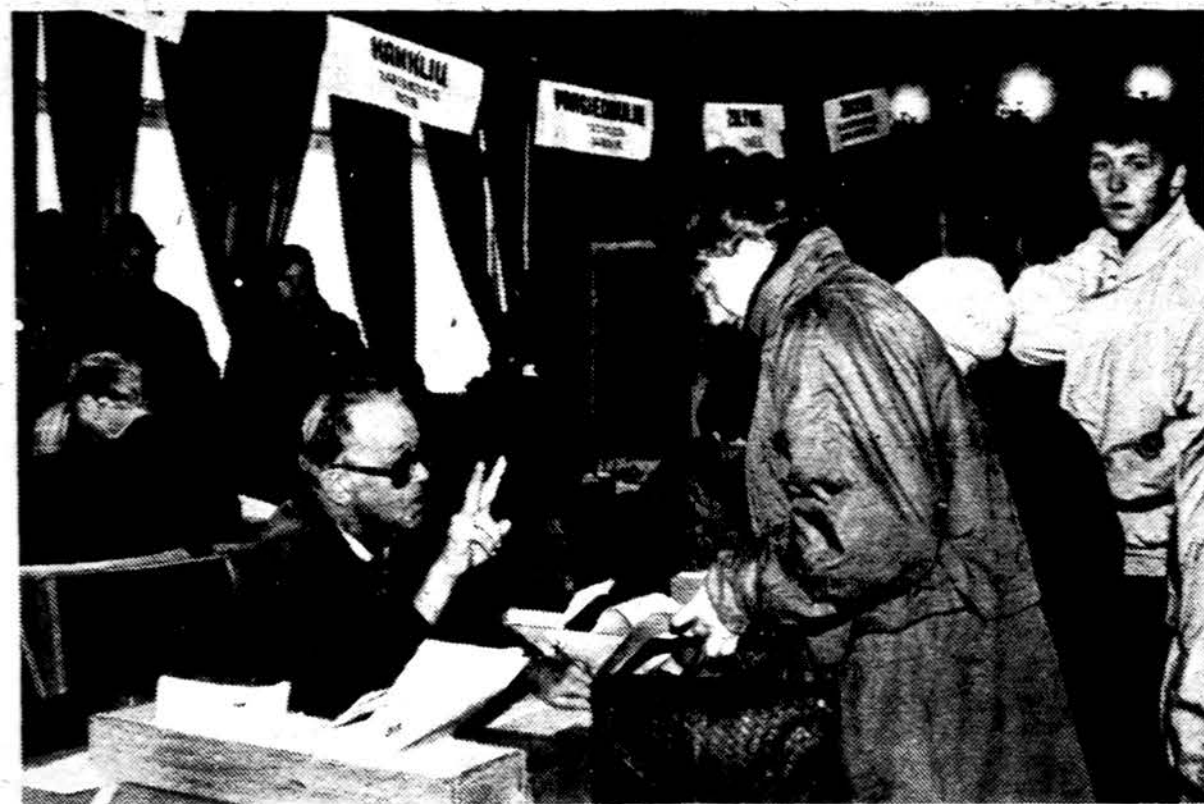
Grįždamas iš Briuselio į Vilnių, Vytautas Landsbergis buvo trumpam sustojęs Varšuvoje, kur susitiko su žurnalistais.

Į klausimą dėl galimos koalicijos naujoje vyriausybėje, V. Landsbergis atsakė: „Kalbos apie koaliciją labai neapibrėžtos. Tai tik retorika, kad būtų galima vėliau aiškinti, jog tie ar anie nenorėjo bendradarbiauti. Opozicijos buvimas demokratinėje sistemoje yra reikalingas. Santara „Už demokratine Lietuvą“, Sąjūdžio koalicija kuri laiką atliks tas funkcijas. Tačiau kol kas reikia sulaukti rinkimų pabaigos, nes galimos kai kurios korektyvos. Mūsų pozicija yra labai aiški. Šiuo metu vykdoma vyriausybė programa yra Sąjūdžio programos realizavimas. Taigi, ne mums reikia kurti alternatyvią programą, o LDDP-jai. Čia išskyla klausimas, ar kitokia programa nereikš Lietuvos politinio kurso pakeitimo ir ar nereikš kaitin ekonominių blogybių, jeigu Lietuva atsiribos nuo Pasaulio Banko ir Tarptautinio Valiutos Fondo. Mes matome perspektyvą išeiti iš sunkumų. Jeigu LDDP keis šią kryptį, tai mes turėsime ginti savo programą“, - pabrėžė V. Landsbergis. Jis taip pat pažymėjo, jog žada kelti

LDDP pasirengusi imtis valdžios atsakomybę

LDDP būstinėje susitikęs su partijos rėmėjais jos pirmininkas Algirdas Brazauskas pasakė, kad propagandą prieš LDDP, prasidėjusią po pirmojo rinkimų turo, galima iš dalies vertinti kaip propagandą prieš Lietuvą. Užsienio politikai įvykius Lietuvoje vertina realistiškiau, nei tai daroma Lietuvoje.

A. Brazauskas nuomone, Tarptautinio Valiutos Fondo reikalavimai gali būti priimtini tik ekonomiškai išsivysčiusiai valstybei. Tuo tarpu nebeduotaujant žemės ūkio produkcijos, maisto produktų kainos išaugtų net keturis kartus. Neapgalvota ir politizuota agrarinės reformos pasekmė - daug kur nesuturėsime arti laukai, pasakė LDDP lyderis. Kalbėdamas apie rinkimus

Per pirmąjį Lietuvos Seimo rinkimų turą, vykusį spalio 25 d., nesitikėta balsuotojų dauguma pasisakė už LDDP kandidatus. Daugumoje vietovių tačiau jie dar nesurinko reikiamos daugumos ir todėl šį sekmadienį, lapkričio 15 d. vyks antrasis Seimo rinkimų turas, nustatytį laimėtoja 61-oje apygardoje. Po šių rinkimų paaiškės galutinė Seimo sudėtis.

Premjeras Abišala informuoja apie padėtį Lietuvoje

Washington, DC, lapkričio 11 d. - Antradienį į Washingtoną atvyko Lietuvos ministras pirmininkas Aleksandras Abišala, praneša Lietuvos ambasada. Visą savaitę premjero laukia įtemptas darbas.

Trečiadienio rytą Lietuvos ambasadoje Washingtono vyko susitikimas su spaudos atstovais, kuriame dalyvavo įvairių žinių agentūrų, laikraščių, radijo korespondentai. Spaudos atstovai domėjosi ekonomine ir politine padėtimi Lietuvoje, Lietuvos-Rusijos santykiais, rusų kariuomenės išvedimu iš Lietuvos, kaip JAV galėtų padėti Rusijai vykdyti savo įsipareigojimus dėl kariuomenės išvedimo.

Ekonomika

Atsakydamas į klausimus, min. pirm. Aleksandras Abišala pažymėjo, kad ekonominė Lietuvos padėtis šiuo metu yra sunki. Pagrindinė šių sunkumų priežastis yra šių metų liepos mėn. priimtas vienašališkas Rusijos vyriausybės sprendimas pakelti naftos ir dujų kainas 12-15 kartų, lyginant su Rusijos vidaus kainomis, nors 1991 m. buvo pasirašyta prekybinė sutartis su Rusijos vyriausybe dėl naftos ir dujų tiekimo 1992 me-

tams. Kadangi didžioji energinių žaliavų dalis teikiama Lietuvai iš Rusijos, dėl to labai padidėjo Lietuvoje gaminamų prekių kainos. Šių prekių nebeišgali pirkti Rusijos įmonės, kurios paskutinius desimtmečius buvo pagrindinės lietuviškų prekių pirkėjos. Elektros energijos, dujų, kuro kainos tapo artimos pasaulinėms, tuo tarpu Lietuvos gyventojų pajamos yra labai mažos.

Seimo rinkimai

Visi šie sunkumai turėjo įtakos rinkimams. Taip pat rinkimų rezultatams įtakos turėjo ir Sąjūdžio aštri rinkiminė kampanija, nukreipta prieš buvusius Komunistų partijos narius ir KGB agentus, kurie kartu su savo šeimų nariais sudaro iki 20% rinkimuose dalyvavusių balsuotojų. Kadangi lapkričio 15 d. bus renkami deputatai dar 61 apylinkėje, galutinis jėgų išsidėstymas būsimajame Seime nėra aiškus. Yra dvi galimybės: pirmoji, kad Lietuvos Demokratinė Darbo Partija ir Sąjūdis turės panašų deputatų skaičių Seime ir daug lems nedidelės partijos, dalyvaujančios koalicijoje su viena ar kita grupe. Antroji galimybė yra, kad

jis pasakė, kad Sąjūdžio kandidatams laimėjus antrąjį rinkimų turą, Seimo darbas būtų nekonstruktivus. LDDP deputatai pasirengę imtis valdžios atsakomybę.

Lietuvos diplomatai apie rinkimus

Į Lietuvą buvo suvažiavę jos ambasadoriai ir konsulai iš daugelio pasaulio šalių. Surengtoje spaudos konferencijoje jiems buvo užduota klausimų, kokia galima užsienio šalių reakcija, jeigu po antrojo rato rinkimų į Seimą savo pozicijas dar labiau sustiprintų LDDP. Ambasadorius Europos Bendrijoje ir NATO Adolfas Venskų pažymėjo, kad dabar jos staiga užėmė lukuriavimo poziciją. Tai pasakytina ir apie investicijas. Sunku prognozuoti, kas bus ateityje, nors neabejotinai pasaulis palankiai vertina demokratiškus rinkimus.

LDDP turės daugumą Seime ir formuos savo vyriausybę, kuri, nors ir nekeisdama strateginio Lietuvos nusistatymo kurti rinkos ekonomiką, galėtų sulėtinti ar net sustabdyti šiuo metu Lietuvoje vykdomas svarbias ekonomikos, bankų sistemos, gamybos struktūros pakeitimo reformas.

Kariuomenės išvedimas

Žurnalistai labai domėjosi rusų kariuomenės išvedimu iš Lietuvos po Rusijos prezidento Boris Jelcin'o spalio 29 d. pareiškimo. Ministras pirmininkas pažymėjo, kad jam, kaip ir daugumai Lietuvos politinių veikėjų šis pareiškimas buvo netikėtas, kadangi rugsėjo 8 d. Rusijos vyriausybė su Lietuvos vyriausybe pasirašė susitarimą dėl kariuomenės išvedimo iki 1993 m. rugpjūčio mėnesio pabaigos.

Stebina mėginimas susieti kariuomenės išvedimą su tautinių mažumų statusu Lietuvoje, kadangi Rusija oficialiai nėra pareiškusi Lietuvai jokių pretenzijų šiuo klausimu. Lietuvos Pilietybės įstatymas, priimtas 1989 m., suteikė teisę visiems Lietuvoje gyvenusiems asmenims priimti Lietuvos pilietybę be jokių sąlygų. Šia teise pasinaudojo apie 70% Lietuvos gyventojų rusų.

Nerimą kelia tai, kad Rusija nesikreipia į Lietuvos vyriausybę su paraiškomis išvesti naujus dalinius, nors dalinių, kurie pradėti išvesti, išvedimas tęsiasi. Šiuo metu Lietuvoje yra apie 20-25 tūkstančiai rusų kariuomenės. Vakarų valstybės galėtų prisidėti prie rusų kariuomenės išvedimo iš Lietuvos, dalį savo pagalbos, siunčiamos Rusijai, tiesiogiai skirdamos klausimams, susijusiems su kariuomenės išvedimu, spręsti. Tam tikslui reikėtų skirti apie 50 milijonų dolerių.

Padėtis pačioje Rusijoje šiuo metu nėra stabili. Kietos linijos šalininkai įgyja vis daugiau įtakos Rusijos valdžioje. Vakarai turėtų padėti Rusijai vykdyti demokratines reformas, pasakė min. pirm. Aleksandras Abišala.

Vakarai skiria per mažai dėmesio

Vakarų valstybės skiria per mažai dėmesio įvykiams Rytuose ir buvusioje Sovietų Sąjungoje. Lietuva tik dabar pradėjo gauti rimtesnę

IŠEIVIJOS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TELEFONAS (312) 585-9500
TELEFAKSAS (312) 585-8284

Pagalba Rytų Europai nekenkia Trečiajam pasauliui

New Yorkas, lapkričio 11 d. - Antradienį, lapkričio 10 d., Lietuva ir kitos Rytų Europos valstybės padarė pareiškimus Jungtinių Tautų Antrajame Jungtinės Tautos Generalinės Asamblėjos Antrasis komitetas, kuriam pavesta svarstyti ekonominius ir socialinius klausimus, šiuo metu svarsto JT Ekonominių ir Socialinių Reikalų Tarybos (Economic and Social Council) darbo apimtį.

Šių metų spalio mėnesį išleista studija JT Generalinio Sekretoriaus Boutros Boutros-Ghali vardu apie ekonomines permainas Vidurio ir Rytų Europoje ir šių permainų pasekmes pasaulinei ekonomijai. Ši studija yra viena pirmųjų JT leidinių, bandančių apibūdinti didžiųjų reformų rezultatus. Studija tačiau tapo kritikos objektu po to, kai kelios Rytų Europos valstybių delegacijos Antrame komitete išklė studijos trūkumus.

Lenkijos atstovas pasveikino Jungtinių Tautų pastangas išnagrinėti postkomunistinio pasaulio ekonomines programas, tačiau apgailestavo, kad pateikta studija šias reformas ir jų pasekmes nagrinėjo labai siaura apimtimi. Lenkijos atstovas buvo nuodugniai pranešime delegatams aiškino, jog raportas analizavo reformų pasekmes tiksliai ten, kur jos turi neigiamą įtaką Trečiojo pasaulio valstybėms ir jų pastangoms gerinti savo ekonominę ir socialinę būklę. Studijos autoriai teigia, kad Rytų Europos valstybių ekonominio pajėgumo žlugimas pastaraisiais metais turės neigiamų pasekmių besivystančioms šalims. Jie teigia, kad Rytų Europos valstybių pastangos perorientuoti savo ekonomijas į Vakarų sumažins Trečiajam pasauliui galimybes prekiauti su tuo Europos regionu. Lenkijos atstovas išreiškė savo šalies nuostata, kad permaina Rytų Europoje iš tikrųjų visoms pasaulio valstybėms bus naudinga.

Kalbėdamas Lietuvos, Latvijos ir Estijos vardu, Lietuvos Misijos patarėjas Darius Sužiedėlis parėmė Lenkijos delegacijos nuomonę apie Generalinio Sekretoriaus studiją, kartu iškeldamas specifinius Baltijos valstybių rūpesčius dėl permainų įvertini-

ekonominę pagalbą iš Vakarų. Tai yra Tarptautinio Valiutos Fondo ir Pasaulio Banko skirti kreditai. Iki 1993 m. vidurio Lietuva tikisi gauti beveik 500 milijonų dolerių iš šių organizacijų.

Į šį susitikimą atvyko Washington Post redaktorius Stephen S. Rosenfeld ir korespondentas John Goshko. Amerikos Balso radijo lietuvių skyrių atstovas Romas Kasparas bei žinių skyriaus darbuotojas Kęstutis Čižiūnas. Reuters atstovavo Lindsay Griffiths, Associated Press - Dor Rotherg, US News and World Report - Julie Corwin, „Evans and Novak“ - Rowland Evans, Washington Times - Martin Sieff.

mo. Studijoje pernelyg neigiamoje šviesoje pateikiamas Sovietų Sąjungos griuvimas ir iš to kylantis ekonominės pasekmės, pažymėjo Sužiedėlis. Nors iš reformų kylantis dabartiniai ekonominiai sunkumai iš tiesų labai rūpi šioms valstybėms, šių reformų galutinis tikslas yra sveikintinas. Tuo pačiu, ekonominiai pokyčiai buvusios Sovietų Sąjungos teritorijoje nėra užtenkamai nuosekliai analizuojami. Lietuvos atstovas išreiškė viltį, kad ateityje panašios JT studijos labiau atsižvelgs į atskirų naujų valstybių specifinius ekonominius rodiklius ir savitumą.

Pastaruoju metu daug kalbama apie neva neigiamas pasekmes Trečiajam pasauliui, iškilusias, kai Rytų Europa pakeitė savo ekonominio vystymosi planą, pasakė Sužiedėlis. Jungtinėse Tautose besivystančios valstybės dažnai kalba ir apie tai, kad Trečiajam pasauliui lig šiol skirta užsienio finansinė ir techninė parama gali būti nukreipta Rytų Europai.

Sužiedėlis priminė klausytojams, kad naujausias JT studijos įrodė, jog toks pagalbos nukreipimas iš tiesų nevyksta, nes parama Rytų Europai skiriama iš papildomų pagalbos fondų. Tuo pačiu, pažymėjo Lietuvos atstovas, pasaulis turėtų įvertinti ilgalaikę teigiamą įtaką į pasaulinę ekonomiką, kurią atneš laisvosios rinkos įtvirtinimas Rytų Europoje. Baltijos valstybės, pavyzdžiui, dabar gali sugrąžinti savo prekybinis ryšius į normalią padėtį, stiprinant savo valstybių ekonominius pajėgumus. Tai be abejo duos teigiamų rezultatų. Ekonominės ir politinės transformacijos pagrindinis tikslas, pasakė Sužiedėlis, „yra žmogaus gyvenimo gerinimas“. Tai, teigė jis, turi būti visos pasaulio bendrijos pripažįstama ir įvertinama.

Baigdamas pareiškimą Baltijos valstybių vardu, Sužiedėlis informavo delegatus, kad šios valstybės artimiausioje ateityje siūlys Generalinės Asamblėjos Antram komitetui priimti rezoliuciją, paremiančią Vidurio ir Rytų Europos valstybių pastangas kiek galint greičiau integruotis į pasaulinę ekonomiką. Lietuvos atstovas išreiškė viltį, kad rezoliucija sulauks visų valstybių paramos.

Diskusijose apie Vidurio ir Rytų Europos ekonomines permainas taip pat pasisakė Rusijos Federacijos, Baltarusijos ir Vengrijos atstovai.

KALENDORIUS

Lapkričio 13 d.: Šv. Pranciška Ksavera Cabrini, Arkadijus, Enata, Taiyda, Norvydas.
Lapkričio 14 d.: Klementinas, Judita, Ramantas, Saulėnė.

ORAS CHICAGOJE

Penktadienį debesuota, gali snigti, temperatūra dieną 34 F. (1 C), naktį 19 F. (-7 C), saulė leidžiasi 4:32.

Šeštadienį saulė teka 6:37, dalinai saulėta, temperatūra dieną 30 F. (-1 C), naktį 15 F. (-9 C).

SPORTO APŽVALGA

KAUNO „ŽALGIRIS“ CHICAGOJE

Kauno „Žalgiris“ krepšinininkai jau Chicagoje. Šį vakarą, 7 val., jiems ruošiamas priėmimas vakariene „Seklyčioje“.

Šeštadienį vakare jie rungtyniaus su Lewis universiteto komanda. Rungtynės 7:30 val. vak. vyks Romeoville, IL, Lewis universiteto rajone esančiame John F. Kennedy Sports center. Įėjimo kaina – 2 dol. Raginame visus besidomiančius krepšiniu, ypač jaunimą, dalyvauti, savo šūkiu juos pasveikinti ir nuiteikti laimėjimui jų laukiančiose kitose devyniose rungtynėse su JAV universitetų komandomis.

Po rungtynių su Lewis universiteto komanda žaidėjai dalyvauja Lietuvos centre, Lemonte, vykiančiame Lietuvos Bendruomenės Lemonto apylinkės ruošiamame metiniame pokylyje. Čia dalyviai turės progos susipažinti ir pabendrauti su „Žalgirio“ krepšinininkais, jų tarpe ir trimis olimpiečiais, Barcelonoje Lietuvai iškovojusiais bronzos medali.

Sekmadienį, ankstyvą rytą žalgiriečiai išskrenda į Texas valstiją, kur jie žais net šešias rungtynes. Kitos trejos rungtynės bus kitose valstijose. Lapkričio 29 d. pro Chicago grįš atgal į Lietuvą.

Susipažinkime su žalgiriečiais

Gintaras Einikis, 206 cm, 104 kg, 23 m.
 Arūnas Visockas, 200 cm, 98 kg, 27 m.
 Rimas Kurtinaitis, 197 cm, 90 kg, 32 m.
 Darius Lukminas, 195 cm, 85 kg, 24 m.
 Vaidas Jurgilas, 198 cm, 90 kg, 24 m.

NUOTRUPOS

Šiek tiek įdomios statistikos

Daugiausiai taškų – 198-nis olimpinėse krepšinio žaidynėse surinko brazilas Oscar Schmidt. Jis nebuvo savo geriausioje formoje, nors ilgus metus dominavo pasaulio krepšinio aikštės savo taikliu metimu. Antroje vietoje buvo Arvydas Sabonis su 191 tašku. Trečioje vietoje – Šarūnas Marčiulionis su 187 taškais. Daugiausiai kamuolių nuo lentų atkovojo A. Sabonis, po 13 per rungtynes, o geriausias pasuotojas buvo Š. Marčiulionis. Nenuostabu, kad tie du žaidėjai iškovojo Lietuvai bronzos medali. Sidabro medali laimėjo kroatų rinktinė. Ji tokių dviejų žvaigždžių, kaip lietuviai, neturėjo, bet turėjo septynis aukšto lygio žaidėjus ir geresnį komandinį žaidimą.

Kalbant apie statistiką, olimpinės varžybos stadionuose stebėjo 3 milijonai asmenų; jų ir 10,621 sportininko, iš 172 dalyvavusių olimpiadoje kraštų, saugumu rūpinosi 47,000 apsaugos žmonių.

JAV „Dream Team“ krepšinio komandos žaidėjai negyveno olimpiniam kaimelyje, bet „Ambassador“ viesbutyje, kur viena para asmeniui kainavo 900 dol. Teniso žvaigždės tiek nepajėgė mokėti, tai apsigyveno „Juan Carlos“ viesbutyje, kur mokejo „tik“ 600 dol. už para.

Tauras Stumbrys, 194 cm, 84 kg, 22 m.
 Gintaras Staniulis, 191 cm, 86 kg, 23 m.
 Algirdas Brazys, 195 cm, 87 kg, 30 m.
 Žydrūnas Ilgauskas, 213 cm, 92 kg, 17 m.
 Darius Maskoliūnas, 194 cm, 86 kg, 21 m.
 Saulius Štombergas, 202 cm, 91 kg, 19 m.
 Gintautas Šivickas, 202 cm, 90 kg, 24 m.

Su krepšinininkais vyksta vyr. treneris Henrikas Giedraitis, treneris Modestas Paulauskas, komandos gydytojas Juozas Petkevičius, klubo direktorius Vydūnas Banelis, klubo viceprezidentas Vytis Maleckis, klubo menedžeris Arūnas Šerberis ir FIBA teisėjas Romualdas Brazauskas.

Pirmieji trys žaidėjų sąrašė – Einikis, Visockas ir Kurtinaitis yra olimpiu medaliu laimėtojai.

Žemiau pateikiame kada, kur ir su kuo šiame ture „Žalgiris“ rungtyniaus.

Lapkr. 16 d. – Texas A & I University, Kingsville, TX;
Lapkr. 17 d. – Abilene Christian University, Abilene, TX;
Lapkr. 18 d. – Angelo State University, San Angelo, TX;
Lapkr. 19 d. – Rice University, Houston, TX;
Lapkr. 20 d. – New Mexico State University, Las Cruces, NM;
Lapkr. 21 d. – Baylor University, Waco, TX;
Lapkr. 24 d. Mississippi State University, Miss. State, MS;
Lapkr. 25 d. – Texas Tech University, Lubbock, TX;
Lapkr. 28 d. – Albuquerque, NM.

IR

Lietuvoje lankėsi ŠALFAS s-gos pirmininkas

Lietuvoje neseniai lankėsi ŠALFAS s-gos pirm. Audrius Šileika. Jis tarėsi su sporto departamento ir olimpinio komiteto atstovais. Buvo diskutuojami išeivijos ir Lietuvos sportiniai santykiai, viso pasaulio lietuvių sporto istorija ir V-sios PLS žaidynės.

ŠALFAS s-gos pirmininkas visus tuos klausimus referuos metiniame ŠALFAS s-gos suvažiavime Clevelande, lapkričio 7 d. Gal net bus bandoma sudaryti išvykos komitetą V-sioms PLS žaidynėms.

Tai bent informacija...

Lietuvos sporto laikraščio „Vytis“ liepos 16-23 d. laidoje atspausdintas straipsnis „Toronto žaidynės“. Reikia manyti, kad ŠALFAS s-gos pirmininkas jį skaitė ir atitinkamai reaguavo. Kad visos žaidynių varžybos buvo paminėtos, išskyrus lauko tenisą, nedidelė bėda. Bet parašyti, kad moterų tinklinio laimėtojo, Clevelando „Žaibo“ komandos vadovas buvo Rytas Babickas, kiek liūdniau. Mat, Rytas Babickas jau geras dešimtmetis kaip miręs. Tai rodo, kiek tą straipsnį rašęs pažįsta ŠALFAS s-gos gyvenimą.

A. B.

Clevelando LSK „Žaibas“ berniukų D. ir E klasių 4 x 100 m estafetės, laimėjusios pirmas vietas 1992 m. Baltiečių ir Lietuvių lengv. atletikos pirmenybėse. Iš k. – S. Laniauskas 9 m., T. Tamošiūnas 10 m., S. Klorys 9 m., M. Idzelis 12 m., Matas Laniauskas 11 m., P. Rukšėnas 9 m., P. Taraška 12 m., M. Rukšėnas 11 m. Už jų stovi treneris Algirdas Bielskus.

SENJORŲ – VETERANŲ KREPŠINIO PIRMENYBĖS

ŠALFAS s-gos metiniame suvažiavime buvo nutarta ateinančiais metais praversti vyrų senjorų-veteranų krepšinio pirmenybes.

Pirmenybės vyks Clevelande vasario 27-28 dienomis. Vykdydys LSK „Žaibas“. Programoje – senjorų 35 m. ir vyresnių, ir veteranų – 45 m. ir vyresnių vykdymose klasėse. Platesnė informacija – artimoje ateityje.

SLIDINĖJIMO PIRMENYBĖS

1993 m. ŠALFAS s-gos slidinėjimo pirmenybės 1993 m. kovo 6 d. vyks Holiday Valley Ski Resort, Ellicottville, N.Y. Jungtinėmis jėgomis rengia Clevelando LSK „Žaibas“ ir Toronto LSK „Jungtis“. Daugiau informacijų bus pranešta ateityje. Tikimasi svečių iš Lietuvos ir Australijos.

43-SIOS ŽAIDYNĖS NEW YORKE

43-sios ŠALFAS s-gos pagrindinės metinės žaidynės numatomos 1993 m. gegužės 29-31 d. New Yorke. Vykdo – New Yorko Lietuvių „Atletų“ klubas. Programoje – krepšinio (vyrų, jaunių A ir B ir moterų), tinklinio, lauko teniso, stalo teniso ir šachmatų pirmenybės. Galbūt dar prisidės plaukimo ir raketbolo varžybos.

Dėl nepatogių renginių sąlygų ledo ritulio ir kėgliavimo pirmenybės bus vykdomos kitu laiku ir kitoje vietoje. Taipogi jaunių C, D ir E klasių krepšinio pirmenybės, dėl tos pačios priežasties, numatomos vykdyti atskirai, greičiausia baldžiū pabaigoje, Detroito ar Hamiltono.

ŠALFAS s-ga

OLIMPINĖ KREPŠINIO RINKTINĖ 1992

Sporto laikraštis „Vytis“ Lietuvoje Lietuvos krepšinio septyniadešimtmečio paminėjimui ir Olimpinei Lietuvos krepšinio komandai pagerbti išleido įdomų 48 psl. leidinį „Olimpinė krepšinio rinktinė“.

Leidinio pagrindu – olimpinės krepšinio komandos narių ir trenerių nuotraukos, šaržai, kiekvieno trumputis apibū-

dinimas. Keleto asmenų pasisakymai skyrelyje „Mintys apie rinktinę“. Žaidėjo Algirdo Brazio „Kas yra kas“ mintys apie komandos draugus su kuriais tikėjosi drauge Barcelonon vykkti, bet po kelio operacijos jo žodžiais „Mano olimpinis laivas išplaukė be manęs ir pasivyti jau negaliu“.

Trijų puslapių skyrelis „Olimpiniai čempionai“ pateikia 1936-1988 metų laikotarpio (12-kos olimpiadų) olimpinis

Chicagos lietuvių golfo klubo pievelių turnyro laimėtojai Arvydas ir Rita Karai.

2000 METŲ OLIMPIADA SYDNĖJUJE

Pasibaigus Barcelonos olimpiadai, pasirošimui rengti 2000-ųjų metų olimpiadą Sydnėjus miestui labai smarkiai suaktyvėjo. Ateinančiais metais Monte Carlo mieste Tarptautinis Olimpiniis komitetas nusprendė kur bus 2000-ųjų metų olimpiada. Kandidatai yra: Beijing (Kinija), Sydnėjus, Berlynas, Manchester, Milan, Taškentas, Brasilia ir Istanbulas. Sprendimą padarys 94 šio komiteto nariai. Šiuo metu favoritai tų metų olimpiadai yra Beijing ir Sydnėjus. Tačiau favoritais remtis negalima, nes 1996 metų olimpiadai ruošti didžiausi favoritai buvo graikai, tačiau laimėjo Atlanta miestas, JAV-se. Anksčiau buvo daug galvojama ir apie Berlyną, tačiau bombų sprogamai Berlyno

Olimpinio komiteto rūmuose ir vykstantys protesto mitingai jų galimybes sumažino. Daug kas galvoja, kad Beijing gavimas ruošti olimpiadą Kinijai priartintu prie viso pasaulio, nors neseniai vykusios Tiananmen žmonių skerdynės dar nėra pamirštos. Hong Kong 1997 metų prisijungimas prie Kinijos taip pat daug jai padėtų, ypač biznio ir transporto reikaluose. Neoficialiomis žiniomis, sakoma, kad pats Samaranch'as ir keli jo aukšti padėjėjai visuomet yra linke artimiau bendradarbiauti su totalitarinėmis valstybėmis.

Australijoje ne tik pats Sydnėjus miestas, bet ir visas kraštas jau yra olimpinio pasirošimo įkarštyje. Čia nėra jokių politinių neramumų,

kraštas yra neutralus ir pasirošęs olimpiadą surengti tikrai labai gerai. Jeigu kraštas, kaip ir visuose demokratiškuose kraštuose, yra ginčų tarp pozicijos ir opozicijos, tai šiame olimpiniam klausime to visai nėra. Net ir aborigenų bendruomenė, kurie visą laiką sako, kad baltieji yra okupavę jų kraštą, pilnai pritaria olimpiados rengimui. Beveik pačiame mieste, visai netoli Lietuvių klubo, bus įrengta visai nauji modernūs stadionai, sportininkų kaimelis, nauji keliai ir kitos transporto priemonės. Aš pilnai tikiu, jeigu tik ši olimpiada bus Sydnėjuje, tai tokių nusikundimų dėl sportininkų apgyvendinimo, pragariško karščio ir kitų buvusių trūkumų Barcelonoje Sydnėjuje tikrai nebus. O, be to, ir vietiniai lietuviai savuosius sportininkus iš Lietuvos tikrai gražiai paglobos.

Antanas Laukaitis

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, Legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of Legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: 80.00. Foreign countries \$90.00.

Postmaster: Send address changes to Draugas – 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokestį, atžymima, iki kada yra užsimokejęs.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto	
	metams ½ metų 3 mėn.
U.S.A.	\$80 \$45 \$25
Kanadoje ir kitur (U.S.A. dol)	\$90 \$50 \$30
U.S.A. savaitinis (šešt. laida)	\$45 \$30 \$25
Kanadoje ir kitur (šešt. laida U.S.A. dol.) savaitinis	\$50 \$30 \$25

- Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuožūra. Nesunaudotų straipsnių nesaugo. Juos gražina tik iš anksto susitarus. Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos prisitūniamos gavus prašymą.

Gyvenimas yra kaip dešimties greičių dviratis: dauguma turime bėgių, kurių niekuomet nepavartojame.

Charles M. Schulz

Krepšinio laimėtojus. Na, ir neišvengiamai, penketas skelbimų.

Leidėjai – „Vyčio“ redakcija. Sudarė: Roma Grinbergienė. Šaržus piešė: Andrius Cvirka. Stilius: Zita Šaltenienė. Mokatavo: Gediminas Talutis, rinko: LTOK techninis centras. Nuotraukos: A. Brazaičio, R. Griniūtės, R. Jurelės, V. Malinausko, E. Onaičio, V. Ščiavinsko, G. Talučio.

Spaudė valstybinė įmonė „Spauda“.

Tiražas 20,000 egz. Formatas 84 x 108/32. Apimtis 1,5 sl. Kaina sutartinė.

DR. VIJAY L. AJAJ, M.D., S.C.
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 SPECIALYBĖ – širdies, plaučių, kraujospaudimo, artrito ir cukraus ligos.
 Sąskaitas siunčiame tiesiog Medicare
 Priklauso Holy Cross ir Christ ligoninėms
 2434 W. 71 Street, Chicago
 Tel. (1-312) 434-8640 (veikliai 24 val.)
 Pirm., antr., ketv., penkt. nuo 12 iki 6 v.v.

DR. E. DECKYS
 GYDYTOJA IR CHIRURG
 SPECIALYBĖ – NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
 CRAWFORD MEDICAL BUILDING
 6449 So. Pulecki Road
 Valandos pagal susitarimą

DR. A. B. GLEVECKAS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 SPECIALYBĖ – AKIŲ LIGOS
 3900 W. 95 St. Tel. (708) 422-0101
 Valandos pagal susitarimą
 Pirmd. 3 v. p.p. 7 v.v., antrd. 12:30-3 v.p.p. trečd. uždaryta, ketvd. 1-3 v.p.p., penktid. ir šešt. 9 v.r.-12 v.p.p.

6132 S. KEDZIE AVE., Chicago
 (1-312) 778-6969 arba (1-312) 489-4441
DR. K. A. JUCAS
 ODOS LIGŲ SPECIALISTAS
 GYDO ODOS AUGLIUS, ŽAIZDAS IR IŠSIPLĖTUSIAS KOJŲ VENAS.
 KOSMETINĖ CHIRURGIJA

DR. ALGIRDAS KAVALIŪNAS
 Specialybė vidaus ir kraujų ligos
 Nechirurginis išsiplėtusių venų ir hemoroidų gydymas
 5540 S. Pulecki Road.
 Tel. (1-312) 585-2802
 Valandos pagal susitarimą
 Pirm., antr., penkt. 12:30 v.p.p., ketv. 2-7 v.v. Reikalui esant atvažiuoju ir į namus

DR. JOVITA KERELIS
 Dantų Gydytoja
 3315 W. 55 St., Chicago, IL
 Tel. (1-312) 476-2112
 9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
 Tel. (708) 598-8101
 Val. pagal susitarimą

Tel. kabineto ir buto: (708) 652-4159
DR. P. KISIELIUS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 1443 So. 50th Ave., Cicero
 Kasdien 1 iki 8 val vak. Išskyrus treč. Šešt. 12 iki 4 val. popiet

DR. PETRAS V. KISIELIUS
 INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS gydymas bei chirurgija
 5635 S. Pulecki Rd., Chicago
 312-585-1955
 172 Schiller St., Elmhurst, IL 60126
 708-941-2606
 Valandos pagal susitarimą
 Vakaris ir savaitgaliais tel. 708-834-1120

DR. S. LAL
 SPECIALYBĖ – VIDAUS LIGOS
 2454 W. 71st Street
 (1-312) 434-2123
 Pirm. 2-7. Antr. ir ketv. 9-12. Penkt. 2-7

DR. DOMAS LAPKUS
 Praktika su
 Dr. McEligott ir Dr. Adams
 VIDAUS IR PLAUČIŲ LIGOS
 15300 West Ave., Orland Park
 708-349-8100
 10 W. Martin, Naperville
 708-355-8776
 Valandos pagal susitarimą
 Nakties metu tel. 708-857-8383

Kab. tel. (1-312) 585-0348;
 Rez. (1-312) 779-6633
DR. FRANCIS MAŽEIKA
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 4255 W. 63rd St.
 Val. pagal susitarimą; pirm. ir ketv. 12-4 6-9; antr. 12-6; penkt. 10-12, 1-6.

Kab. tel. (1-312) 471-3300
VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
 KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
 7722 S. Kedzie Ave., Chicago, Ill. 60652

Cardiac Diagnosis, Ltd.
 Marquette Medical Building
 6132 S. Kedzie
 Chicago, IL 60629
 Tel. (1-312) 436-7700

RINGAUDAS NEMICKAS, M.D.
S. PRASAD TUMMALA, M.D.
PETER STECY, M.D.
Y. CHRISTOPHER CHIU, M.D.
CESAR J. HERRERA, M.D.
 Širdies ir Kraujagyslių Ligos
 Valandos pagal susitarimą

Namų (708) 584-5527
DR. ALGIS PAULIUS
 ORTOPEIDINĖS LIGOS CHIRURGIJA
 6132 S. Kedzie, Chicago, Ill.
 Tel. (1-312) 925-2670
 1185 Dundas Ave., Elgin, Ill. 60120
 Tel. (708) 742-0255
 Valandos pagal susitarimą

DR. L. D. PETREIKIS
 DANTŲ GYDYTOJA
 6055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
 1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
 Tel. (708) 598-4055
 Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
 Optometristas (Kalba lietuviškai)
 Tikrina akis, pritaiko akinius
 2618 W. 71st St.
 Tel. (1-312) 737-5149
 Val. pagal susitarimą
 Palos Vison Center, 7152 W. 127th St.
 Palos Hgts, Ill. Ketv. val. 3-6 v.v.
 Tel. (708) 448-1777

DR. LEONAS SEIBUTIS
 INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
 2656 W. 63rd Street
 Val.: antr. 1-4 v. p.p. ir ketv. 2-5 v. p.p. Šešt. pagal susitarimą
 Kabineto tel. (1-312) 776-2860.
 Rez. (708) 448-5545

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
 Specialybė – Vidaus ligų gydymas
 Kalbame lietuviškai
 6165 S. Archer Ave. (prie Austin)
 Valandos pagal susitarimą
 Tel. (1-312) 585-7755

ARAS ŽLIŪBA, M.D.
 AKIŲ CHIRURGIJA
 AKIŲ LIGOS
 Good Samaritan Medical Center.
 Naperville Campus
 1020 E. Ogden Ave., Suite 310,
 Naperville, IL 60563
 Tel. 1-708-527-0090
 Valandos pagal susitarimą

BET IR ĮSIPAREIGOJIMAI

Apie įvykius Lietuvoje daugiausia sužinome iš spaudos. Tiek mūsų, tiek amerikiečių spauda nuolat įveda kokią žinutę iš mūsų padangės, bet šias kelias savaites visgi aiškiai vyrauja tik ką čia įvykių rinkimų aptarimai, apmąstymai, ateities spėjimai. Aišku, mums daugiau rūpi būsimos valdžios nusiteikimas užsienio politikos reikalais, jų galvosenos kryptis, kurią dar sunkoka įspėti iš tų kelių raminančių sakinių užklausančiams piliečiams. Iš tiesų gal dar ir ankstoka reikalauti tikslų atsakymų, žinant, kaip neramiai verda ir kaimynų rusų mišrainės kubilas.

Seniau čia antikomunizmas buvo savaime suprantama valdžios kryptis, kol nebuvo tykojančios baimės įsivelti į naują karą. Dabar gi bus sunkoka surasti visiems priimtina vidurki, nes ir Rusijos valdovas dar netvirtai stovi ant savo kojų, be to, retai sako teisybę. O šiame krašte irgi nėra bendros minties, demokratai dabar nei dešinėje, nei kairėje. Centras su valdžios vadelėmis savo rankose, pagrindiniu rūpesčiu vėl tapo ekonomija namie, o ne užsienio reikalais. Todėl momentais pasižymi netikrumu tiek čia, tiek rusų srityse, kur irgi dar nėra galutinai atsakyta tiek senos galvosenos, tiek jiems naudingų prijungtų kraštų, kaip Baltijos pakrantė.

Išėivija irgi truputį aprimo savo reikalavimuose. Mes gana garsiai siuntėm žinią Tėvynėn dėl savo teisių ir pilietybės. Dabar paskutinės žinios iš ten atėitį vaizduoja gana nepatraukliai, nepaisant raminančių, naujai išrinktų vadų žodžių. Lengva yra prisiegti demokrato etiketę, kuri iš tikrųjų nieko nesako. Todėl čia esantys turim savo žvilgsnį ir pinigą vėl atkreipti į čia atsėdurusius ir sugrįžti prie savo įsipareigojimų jaunimui, organizacijoms, spaudai, knygai, teatrui ir tautos šventėms. Gyvenamasis momentas to reikalauja, nes mūsų gražios mintys ir viltys nepriklausomybę atgavusioje tėvijoje vėl tapo pridengtos tamsiu komunistiškų šydų. O taip, bus bandoma mus įtikinti naujųjų vadų gerais norais, bet mes pagalvia išmokom nepasitikėti. Laukėm tiek metų, palausim ir dar, nes tvirtai tikime senos „visus vienijančios“ demokratinės sistemos neišvengiamai ateinančiu galu.

***

Šiais metais būsimos vyriausybės rinkimai Amerikoje sukėlė didelį piliečių susidomėjimą, gal daugiausia trečio nepartinio kandidato dalyvavimo dėka. Jis kaip dabar

sakosi, norėjęs sukelti daugiau entuziazmo rinkėjų tarpe ir pritraukti naujų balsuotojų. Nors ir negalvodamas apie savo paties laimėjimą, norėjo priversti žmones bent galvoti apie ateitį, apsispręsti ir pareikšti savo nuomonę tiek apie vidaus, tiek apie tarptautinę politiką — arba jos nebuvimą. Reikia sutikti, kad jis išjudino žmones ir rinkimus padarė žymiai gyvesnius, negu būdavo seniau. Jis priverstė šiaip ramiai kalbantį Bushą pasakyti keletą jam žymiai pakankusių sakinių, pvz., pavadinant Clintoną klounu Bozo vardu ir pasijuokiant, kad jo šuo daugiau nusimano apie užsienio politiką, negu šis kandidatas ir prezidento kėdė. Atrodo, tai padėjo apsispręsti daugumai dar vis nenutarusių už ką balsuoti piliečių. Dabar pasitraukiančiam prezidentui teliko, kaip jis pats pasakė, pereiti tik į savo vaikaičių augimo fondo veiklą.

Mums dar lieka klausukas apie naujojo prezidento Clintono dėmesį ir nuomonę nuo sovietų išsilaisvinusių tautų klausimu. Aišku, tai nebus labai svarbus klausimas šiam kraštui ir jo užsienio politikai, ypač šiuo ekonomines krizes laikotarpiu, bet norime tikėti, kad demokratai gal daugiau kreips dėmesio į laisvo apsisprendimo teisę kitiems, negu „pasaulio prezidentas Bushas“. Tuo tarpu čia daugelis jau išsiuntėme savo balsavimo korteles į Lietuvos Seimo atstovų rūgtynes. Tai nepaprastai svarbu, jeigu norime prisidėti prie nekomunistų laimėjimo. Tie ir valdžią patekusieji kairieji dabar duoda pažadus, kad nėra kairieji, o tikri demokratai. Tačiau mažai kas jais tikime, žinodami, kaip sunku yra atsisakyti sugrįžti į valdžią, kuri daro galutinius nutarimus, ir taip atsiskaityti su Landsbergiu. Deja, girdėjome Landsbergį sakant, kad jis mažai nujaunė tautos nepasitenkinimą jo valdymu ir yra labai nustėbintas balsavimo rezultatais. Stebimės ir apgailime šią nesėkmę ir mes. Kol kas spauda iš ten nėra per daug melancholiška, gal visi tikisi geresnių Seimo rinkimų rezultatų, bet po pirmojo smūgio sunku ko nors geresnio tikėtis. Net Kinijoje girdisi nauji balsai, kur visi irgi laukia šimtamečių vadų iškeliamo, tai ką bekalbėti apie mūsų, dar taip neseniai laisvę turėjusiai tautai, prievarta užduosintai visokių rūšių okupantų. Tik niekad nesitikėjome, kad savo tarpe užauginome tiek kairiųjų — o gal jie tik tylėjo ir laukė progos perimti valdžią. Kaip gerai, kad nors mes išėivijoje turime laisvę netylėti ir garsiai išreikšti savo nuomonę.

RKV

LIETUVOS AMBASADOS IR JAV LB RUOŠTA DARBO KONFERENCIJA

Rugsėjo mėn. pabaigoje buvo išsiūtinėjamas kvieslys į konferenciją Washington, D.C. Ši konferencija turbūt kai kuriems atrodė skirtinga nuo kitų, prie kurių jie pripratę — konferencija lietuvių ne politinė, o humanitarinė pagalba Lietuvai. Į konferenciją Washingtone lapkričio mėn. 7-8 d. suplaukė net 90 dalyvių, gal trigubai tiek, kiek organizatoriai tikėjosi: jie atstovavo pagalbą Lietuvai teikiančioms išėivijos organizacijoms ir buvo įvairių vienetų vadovai. Konferenciją organizavo Lietuvos ambasada JAV-se, bendradarbiaudama su JAV Lietuvių Bendruomenės Socialinių ir Visuomeninių reikalų tarybomis.

Konferencijoje dalyviams buvo suteikiamas tiesiogis atplūdis informacijos — jos darbotvarkėje sutalpinta net 10 simpoziumų per tas dvi dienas, o kiekviename simpoziume dalyvavo keli kalbėtojai. Tačiau daugumas simpoziumų dalyvių neapleido salės, klausėsi vieni kitų pranešimų, diskutavo bendradarbiavimo galimybes per pertraukas. Norisi kaip nors pateikti tas sukauptas žinias Lietuva besirūpinančiai visuomenei. Todėl iš kai kurių dalyvių buvo gauti pažadai apibūdinti konferenciją spaudoje, „Amerikos balso“ žurnalistas perdavė konferencijos išpužius savo transliuojamuose reportažuose.

Nedalyvavusiems sunku susivaizduoti, kokia nuotaika įsidarė konferencijos metu, išgirdus įvairius pranešimus. Kai kurie pranešimai sujudino klausytojus (ypač kai buvo kalbama apie vaikus, Ignalinos jėgainės situaciją ir pan.). To raštu negalima perduoti. Lietuvos ambasadorius ir jo štabas bei JAV LB vadovybė davė dalyviams suprasti, kad jie mato savo roles, kaip informacijos teikėjų ir tarpininkus, ne kaip koordinatorius ar vadovus tom grupėm ir jų pastangom. Konferencijos siekis — informacija, padedanti susiorientuoti, kur ir kaip kiti ką daro. Organizatoriai pažadėjo sudaryti konferencijos dalyvių žinyną. Buvo pareikšta viltis, kad tokio pobūdžio konferencija ne pirmoji, gal ateityje dalyvaus ir Lietuvos paremiamų grupių ryšininkai. Šioje konferencijoje dalyvavo keli Lietuvos studentai ir mokslininkai, kurie šiuo metu

RAMUNĖ KUBILIŪTĖ

studijuoja ar vieši JAV-se. Taip pat konferencijoje dalyvavo naujasis Lietuvos konsulas New Yorke Linas Kučinskas.

Atidarymo žodžiai

Savo atidarymo žodyje Lietuvos ambasadorius Stasys Lozoraitis minėjo, kad konferencijoje bus suteikiama drauga aptarti, kas ką daro ir kt. „Veikla gal kiek pagerint, pakoordinuoti, painformuoti vieni kitus.

JAV LB Socialinių Reikalų tarybos pirmininkė Birutė Jausaitienė palinkėjo dalyviams pasidalinti mintimis, patirtimi. Ji priminė, jog yra reikalinga, kad Lietuvos žmonės būtų sveiki, kad galėtų atsistoti kitų pasaulio kraštuose. Šios konferencijos dalyviai, jos manymu, atliko ir atlieka partizaniską darbą.

JAV LB Visuomeninių Reikalų tarybos pirmininkas Algimantas Gečys džiaugėsi, turėdamas įrodymų, kad tiek daug žmonių, organizacijų ir vienetų yra įsijungę į atimto meilės darbą. Jo kvietimu, visi pagerbė Balfą pirmininkę Mariją Rudiene. A. Gečys priminė dalyviams, kad Balfas yra mūsų visų pastangų tėvas ir motina. Balfas padėjo mūsų tėvams ir mums.

Įvairios grupės pasidalina mintimis

Simpoziumų dalyviai ir apskritai konferencijos dalyviai atstovavo įvairioms organizacijoms, vienetams ir projektams. Nuo Lietuvos gyventojų dantų, ligi susisiekimo kelių, ligi pačių mažiausių vaikų — parama Lietuvai įvairiose srityse vyksta per lietuvių kilmės asmenis ir per Lietuvos draugus. Jei galvojama talką šiek tiek koordinuoti ir paremti bendrus darbus bei bendras pastangas, gera sužinoti apie savo bendradarbius. Simpoziumų dalyviai šiek tiek save apibūdino.

Galima įvairiai suskirstyti simpoziumų dalyvių pranešimus. Rengėjai juos padalino pagal sritis. Galima į talką pažvelgti pagal paties vieneto/projekto talkininkų sudėtį — konferencijos dalyviai išgirdo apie JAV valdžios, Amerikos lietuvių bei pavienių Amerikos lietuvių ar amerikiečių pastangas. Kartais gal

norėtusi susidaryti vaizdą apie projekto apimtį, apie grupės atsiekimus: kaip ta grupė susiformavo? Kaip ji matė reikalą padėti Lietuvai, kas ją paskatino? Ar jų projektai atliekami didelės organizacijos, ar mažos? Ar jų grupė turi formalius narių apskaičiavimus? Kaip ji renka lėšas savo veiklai? Ar jie parūpina materialinę, ar dvasinę, ar kitokią paramą Lietuvai? Kaip pagalba ten priimta? Kokie atlikti projektai? Kokie ateities planai?

Konferencijos dalyviai

Dar neturint konkrečius dalyvių sąrašą, vis vien galima susidaryti vaizdą apie konferencijos atvykusių „margumą“ ir simpoziumų dalyvių atstovaujiamų grupių bei projektų įvairumą jau iš jų darytų pranešimų apie savo pastangas.

Amerikos lietuvių tarpe parama Lietuvai egzistuoja jau seniai. Lietuvos Vyčiai, išsikūrę dar prieš Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą, 1913 m., turi daug siekių — jie džiaugiasi savo lietuvių, bet ir konkrečiai dirba Lietuvos reikalams ligi šios dienos. Balfas išsikūrė Antrojo pasaulinio karo laiku — visa išėivijų banga yra jam dėkinga. JAV Lietuvių Bendruomenės įsisteigė maždaug dešimtmetį po Lietuvos okupacijos — ji turėjo daug siekių, bet jos veikla humanitarinėje srityje ypač

paryškėjo, išsikūrus Socialinių Reikalų tarybai į tieš dešimt metų. Lietuvių Katalikų Religinė šalpa išsikūrė jau prieš tris dešimt metų. Lietuvos Dukterys turi ilgą labdarybės tradiciją. Kai kurios organizacijos ir vienetai iš pagrindų bazuojasi Lietuvoje, su talkos būreliais užjūryje — Caritas, Lietuvos Našlaičių globos sambūris ir pan.

Kai kurie projektai ir vienetai išaugo tik per praėjusius kelerius metus, pasikeitus situacijai Lietuvoje. Juose besidarbuojantys turbūt sudarė didelę simpoziumo dalyvių daugumą: A.P.P.L.E. pedagoginės paramos grupė, Mercy Lift medicininės paramos grupė, Lietuvos Vaikų viltis, U.S. Baltic Foundation, Baltic Institute, įvairios profesinės grupės — ADAL (odontologų), LABAS (advokatų ir teisininkų), LAPAS (farmacininkų).

Kitų tautų kilmės Lietuvos draugai padeda minėtiems vienetams, į juos įsijungia. Kai kurių projektų iniciatyva visai nelietuvių rankose, pvz., America Lithuania Disability and Rehabilitation Exchange Program, kuri įsisteigė University of Michigan-Ann Arbor, į kurią lietuvių talkininkai įsijungė tik po programos įsisteigimo. Deborah Igoninės projektas, tai kita. Kai kurios Igoninės susiporavo su Lietuvos Igoninėmis.

Bažnytinė pagalba, pagalba dvasininkų bei tikinčiųjų poreikiams suteikiama per Lietuvių Katalikų Sielovados tarybą, per Evangelikų liuteronų (lietuvių ir kitataučių) paramos tinklą.

Apie mokslinę paramą daug kas jau skaitė lietuvių spaudoje. Vytauto Didžiojo universiteto atgaivinime aktyviai reišėsi užjūrio lietuvių mokslininkai. Kai kurie vyksta trumpesnėmis konsultacijomis, kiti Lietuvoje pagyveno ir dėstė. Kai kurie padėjo išrūpinti Lietuvos studentams stipendijų, atsikviėti Lietuvos mokslininkus.

Kai kuriuos projektus finansiskai paremia JAV valdžia, įvairios organizacijos ar fundacijos: SOROS fundacija, SEED Act, Frost Task Force, USAID, USIA projektai, Deborah Foundation, Christian Children's Fund ir pan.

Rezultatai tik po kelerių metų

Keli dalyviai paminėjo, kad mokslo derlius atsiranda tik po kelerių metų. Panašiai gal būtų galima pažvelgti ir į kai kurias konferencijoj pristatytų projektų istorijas, atliktus darbus, bet — svarbiausia — į ateities ilgalaikius planus. Kiti priminė, kad išėivios pajėgumas padėti Lietuvai yra ribotas, kad lietuviai turės išsikapstyti patys. Juk ir kitataučių susidomėjimas bei parama Rytų Europai gali išblėsti.

Konferencijoje buvo kalbama apie sveikų vaikų mokymo metodą, apie pagalbą fiziniai ar protiniai sunegalavusiems, apie pagalbą seneliams. Buvo kalbama taip pat apie aplinkos taršos, atominės jėgainės Ignalinoje stovi, apie transportacijos ir krašto apsaugos planavimo konsultacijas.

Kai kurie projektai ir parama išskilo užjūryje gyvenančių iniciatyva, kai pastebėjo kokią problemą ar poreikį Lietuvoje. Kiti projektai išskilo, nes Lietuvos žmonės, vienetai, valdžia patys prašėsi pagalbos ar konsultacijos. Konferencijos dalyviai paminėjo, kad kartais komunikacija buvo gera, kartais vyko nesupratimai ar nenoras keistis informacija.

Kaip bebūtų, simpoziumo dalyviai dirba humanitarinės pagalbos darbą ne vien savo pasitenkinimui, nors yra ir to. Pagal Vaivą Vebratę-Gust, užjūryje gyvenančių Lietuvos draugų veikla įvairialypė, per ją norime ugdyti sąlygas Lietuvai klesti. Jei kovos vyksta laivuke — blogai“. Jis taip pareiškė viltį, kad politinės kovos pranyks kaip rūkas lauke, o Lietuvos žmonės atsimins, kad pagalbos ranka buvo ištiesta.

Kryžiaus keliu stotis Kernavės bažnyčia supančioje mūrinėje tvorėje.

NIEKAM NEREIKALINGI

JURGIS JANKUS

26
— Sunku suprasti. Tikiu, bet nesuprantu.
— Ką padarysi, — nusišypsojau, — kad mes kar-tais kaip ne iš šio pasaulio.
— Na, šiandien nebėra kada. Rytai dar pažūrėsim latvius ir ukrainiečius. O kaip estų? Nėra?
— Negirdėjau.
— O kaip latviai? Jie, sako, turėjo esesininkų dali-nius.
— Turėjo, — patvirtinau. Negalėjau meluoti.
— O čia jų yra?
— Nežinau. Nė vieno latvio nebuvau sutikęs. Kapitonas šyptelėjo.
— O kaip ukrainiečiai? Ar jie savo esesininkų irgi neturėjo.
— Nežinau. Negirdėjau, kad būtų turėję. Kad savo armiją turėjo, tai žinau.
— Taip ir persiskyrėm. O gal jam to sąrašo tiek ir te-reikėjo.

10.
Kitą rytą visi anksti sujudo: komendantas, motociklą apžergęs, nulėkė į vokiečių stovyklą. Geras būrys nubėgo į pakalnę ligi vokiečių stovyklos pakraščio, kiti keli nubėgo net ligi plento.
— Kas atsitiko, — paklausiau čia pat stovinčio lenko.
— Rusai vokiečius plėšia. Komendantas nulėkė sutvarkyti. Vokiečių nepaisi, — dėstė jis man, — jie moka skaityti. Vakar perskaitė skelbimus, o šiandien tuoj atbėgo pasiskusti.

Mums bešnekant, ir komendantas sugrįžo, smarkiai, kaip vejamas. Pamatė mane, pievoje motociklą pasklundomis, viena koja žemė ardamas, ap-suko, ir sustojo. Maniau, kad pasakys, ką vokiečių stovykloje veikė, bet jis liepė pasakyti pirmininkui, kad nueitų į raštinę pasiimti adresus ir kiekius, nes šiandien reikės jau mums pasirūpinti maistu. Prancūzai išvažiuoja.

— Pasimatysim, — pasakė ir nulėkė.
Susieškojau pirmininką, jis susirado buvusią kažin kurios namų ruošos mokyklos vedėją, už kitus gal daugiausia žinančią kada, kam ir ko reikia.
Nueinau. Komendantas varto popierius, kilsteri ranką ir vėl kiša nosį į popierius. Jauna vokiečių, ta pati, kur vakar rašė mašinėlė, surašo, kiek žmonių reikės pamaitinti, užrašo, iš kur paimti duoną, iš kur mėsa. Pirmininkas paima popierius. Abu, ir pirmininkas, ir moteris pakankamai gerai kalba vokiškai. Pasijuntų visiškai čia nereikalingas ir pasuku į duris, pro kurias galima nueiti į „knygų kambarį“, kai pirm-ninko atsivestoji staiga pasako:

— Duoną, mėsa parsivešim, o kur yra visa kita? Kur bulvės, kruopos, makaronai, druska, svogūnai, pipirai? Iš kur tuos gausim?
— Sandėly, — atsako mergaitė.
— Tai kur tas sandėlys? Aš noriu pamatyti.
Mergaitė pasiima raktą ir eina. Mes iš paskos. Jiedu, tai jiedu, bet kam aš. Net nepagalvojęs, seku ir aš. Sandėlio duris randam atlapas. Viduje pusmaišis kruopų, keli palaidi svogūnai, pusmaišis makaronų, maišelis druskos. Mergaitė žvalgosi akis išpletusi, o mūsų viską apmetė akimis, atsisuko į mergaitę ir:
— Tai ką? Ar jūs galvojate, kad aš Jėzus Kristus ir su tais trupiniais pašersiu visą minią? Prašom su-rašyti, iš kur ir ką galėsime daugiau gauti.
Mergaitė tebebuvo sumišusi.

— Vakar pats komendantas iš kariuomenės sandėlių visą sunkvežimį atvežė ir prancūzai čia sukrovė. Bėgu pasakyti komendantui.

Ji išbėgo. Pasisukau į duris. Netoliše, beveik tarp-dury pamaciau tą laikrodžiais apsikrovusį bulgarą. Jis galva mojo man į save. Priėjau.

— Belgai. Jie šiandien su patamsiais viską susikro-vė atgal į sunkvežimį.

— Ir iššivežė? — paklausiau.

— Dar ne. Sunkvežimis tebestovi už raštinės.

Pašokau eiti, pažūrėti, bet pamaciau mergaitę, atskubančią su komendantu.

— Kas čia darosi? Kur viskas dingio? — buvo pir-mieji jo žodžiai.

— Manau, kad žinau, — atsakiau ir pridedau. — Einam.

Aš nieko nesakiau, ir jie nė vienas nepravėrė bur-nos. Tikrai, už raštinės stovėjo brezentu uždengtas sunkvežimis. Komendantas pradengė brezentu, žvilg-terėjo į vidų ir pasuko galvą į vokiečių.

— Surask kapitoną, — labai ramiai pasakė.

Valandėlę tylėjom, paskum paklausiau:

— Ar belgai irgi šiandien išvyksta?

— Ir belgai, ir olandai išvyksta kartu su prancū-zais. Kodėl?

— Girdėjau, kad šianakt jie ir tą sunkvežimį prisikrovė. Matyti, nenorėjo tušti namo sugrįžti. Kaip be lauktuvų grįši, — dar pridėjau.

— Ar tikrai čia jų darbas?

— Nežinau, tik girdėjau, kad jie krovė.

Tuo tarpu vokiečių atskubėjo su kapitonu. Kapitonas kariškai pasisveikino.

— Kas atsitiko? — sunkiai suprantama vokiečių kalba paklausė.

(Bus daugiau)

Lietuvos tarptautinio teatro festivalio komiteto narės (kairėje) Ale Kėželiene ir Gražina Liautaud su festivalio iniciatorium Bernard Sahlnas.
Nuotr. A. Kėželiene

IŠ LIETUVOS PARTIZANŲ KOVŲ LAUKO (10)

Mecenatai iš Amerikos

Ši kartą keliamume į Aukštaitiją, į Utenos apylinkes, kur š.m. rugsėjo 20 d. prie Dainiškio ežero buvo pašventinta partizanų atminimui koplyčia ir aukotos Mišios už žuvusius Aukštaitijos krašto laisvės kovotojus. Koplyčios pašventinime dalyvavo Panevėžio vyskupas J. Preikšas, būsrys kunigų ir didelis būsrys žmonių, jų tarpe iš Amerikos atvykę koplyčios statybos iniciatoriai bei mecenatai dr. Marija ir Aleksandras Žemaitis, kurio brolis Jonas Žemaitis „Maumedis“ 1947 m., taigi prieš 45 metus, žuvo kovos lauke.

Utenos rajono laikraščio „Utenis“ 1992.09.24 nr. pirmajam puslapyje paskelbta straipsnyje „Tiems, kurie tikėję aukos verte“, rašoma: „Praėjusį sekmadienį (rugsėjo 20) prie Dainiškio ežero, žmonių pavadiname Kančių kalne, kur ilsisi pokaryje kovoję už mūsų laisvę kovotojai, buvo pašventinta Aukštaitijos krašto partizanų atminimo koplyčia... Ji, pastatyta per keturis mėnesius, primins mums ir būsimoms kartoms, kad žuvusiųjų auka buvo prasminga...“

Toliau spausdinamas svečio iš Amerikos Aleksandro Žemaičio žodis, kuriame mecenatas taip kalbėjo: „Nežinau, kieno širdyje gimė pirmoji sumanymo kibirkštė — jam žinti didvyrių atminimą. Gal tu, kurie pirmieji čia pastatė kryžių ant brolio ir sūnaus kapo, gal tu, kurie Carito vardu pagerbė kritusius didingų kryžiumi, o gal tu, kurie dar tais priešpados laikais, praedami pro šį skausmą ir mirties kalnelį, širdy giliai atsidusdavo: kada prisiminsime, kada pagerbsime?“

Straipsnį puošia ir dvi nuotraukos: iškilmes atvykstančio vaskupo J. Preikšo ir koplyčios statybos iniciatorių bei mecenatų Žemaičių, gyvenančių New Jersey valstijoje.

Keturios žmogaus kaulų krūvelės

Tas pats „Utenis“, tik jau praėjusių metų lapkričio 15 d. n. straipsnyje „Naujas kapas senose kapinėse“ aprašė, kaip 1991 m. lapkričio 9 d. Saldutiškio kapinėse buvo „sukrautos keturios žmogaus kaulų krūvelės. Tai dviejų Lietuvos partizanų ir dviejų nežinomų kovotojų...“

Tie žinomi kovotojai, kurių palaikai dabar atsidūrė kaulų krūvelėje, buvo Lietuvos kariuomenės kapitonas Vincas Gumauskas ir „Žiburio“ partizanų būrio vadas Vincas Žilėnas.

Susipažinkime su jų biografijų metmenimis, kurių, kaip ir daugelio pokaryje žuvusių partizanų, Lietuvos enciklopedijoje nėra. V. Gumauskas gimė 1909 m. Marijampolės aps., Suvalkijoje. Baigęs Marijampolės mokytojų seminariją, kurį laiką mokytojavo Salako miestelyje, Rytų Aukštaitijoje. 1931 m. įstojo į Karo mokyklą, kurią baigęs pasiliko tarnauti 3 pėstininkų pulke, kur užsitarnavo karinius laipsnius. Lietuvą okupavus sovietinei armijai, jų pulką perkėlė į Varėnos poligoną, kur sulaukė vokiečių okupacijos. Į Lietuvą vėl sugrįžus bolševikams, 1945 m. pradžioje sovietų saugumiečiai kap. V. Gumauską suėmė gatvėje ir uždarė KGB pastatė, trečiajam aukšte. Iš čia vieną naktį vandens nutekamuju vamzdžiu jam pasisekė pabėgti, ir kapitonas vėl atsirado Aukštaitijoje, Ginučių apylinkė

se, kur susirado partizanų ir išjungė į V. Žilėno vadovaujama dalinį.

„Žubrio“ būrio vadas Vincas Žilėnas gimė 1919 m. Utenos aps., Saldutiškio vls., Ginučių km. gausioje ūkininkų šeimoje. Iš tėvo jis išmoko kalvio ir staliaus amato ir, anksti jo netekus, padėjo motinai išlaikyti šeimą. Kai 1941 m. buvo šaukiami savanoriai krašto vidaus apsaugai, į juos išjungė ir V. Žilėnas ir tarnavo iki naujosios sovietų okupacijos. Jos pradžioje iš Ginučių apylinkių kaimų jaunimo sudarė partizanų būrį, į kurį 1945 m. gegužės mėn. ryšininkė atvedė ir kap. Vincą Gumauską, gavusį „Gailiaus“ slapyvardį.

Straipsnyje „Naujas kapas senose kapinėse“ P. Girsteitis rašo: „Jungtinis „Tigro“ partizanų būrys veikė dabartinių Utenos, Zarasų, Švenčionių rajonų teritorijose. Švenčioniuose kovoje krito partizanai. Žuvo Vinco brolis Bronius, o Edvardas buvo sužeistas ir neteko regėjimo. Jauniausias brolis Algirdas buvo ryšininkas. Lemiamo mūšio metu jam pasisekė prasiveržti pro apsupimo žiedą. Mūšiai sekė mūšius. Vieno mūšio metu 1945 m. liepos mėnesį žuvo abu Vincai — Gumauskas ir Žilėnas. Abu partizanai buvo užkasti už Saldutiškio kapinių tvoros...“

O dabar, 46-iams metams praėjus, štai: „Po išsikerojusiomis pušimis kalno pašlaitėje iškilo naujas kapas. Jame amžinų miegų užmige guli Suvalkijos lygumų sūnus Vincas, kalvų, miškų ir ežerų krašto sūnus kitas Vincas ir dar du nežinomi kovotojai... Rimties, vilties, susikaupimo ir pergales diena. Tą šiose laidotuose pajuto gausiai susirinkę Saldutiškio, Kirdeikių, Ginučių apylinkių žmonės ir likę gyvi partizanų giminės — V. Gumausko dukte Vida, sesuo Genovaitė, broliai Jonas ir Alfonsas, V. Žilėno broliai Edvardas ir Jonas. Nespėjo atvažiuoti iš Švedijos V. Gumausko brolis — Švedijos lietuvių bendruomenės pirmininkas“.

Ir paskutinis uteniškis

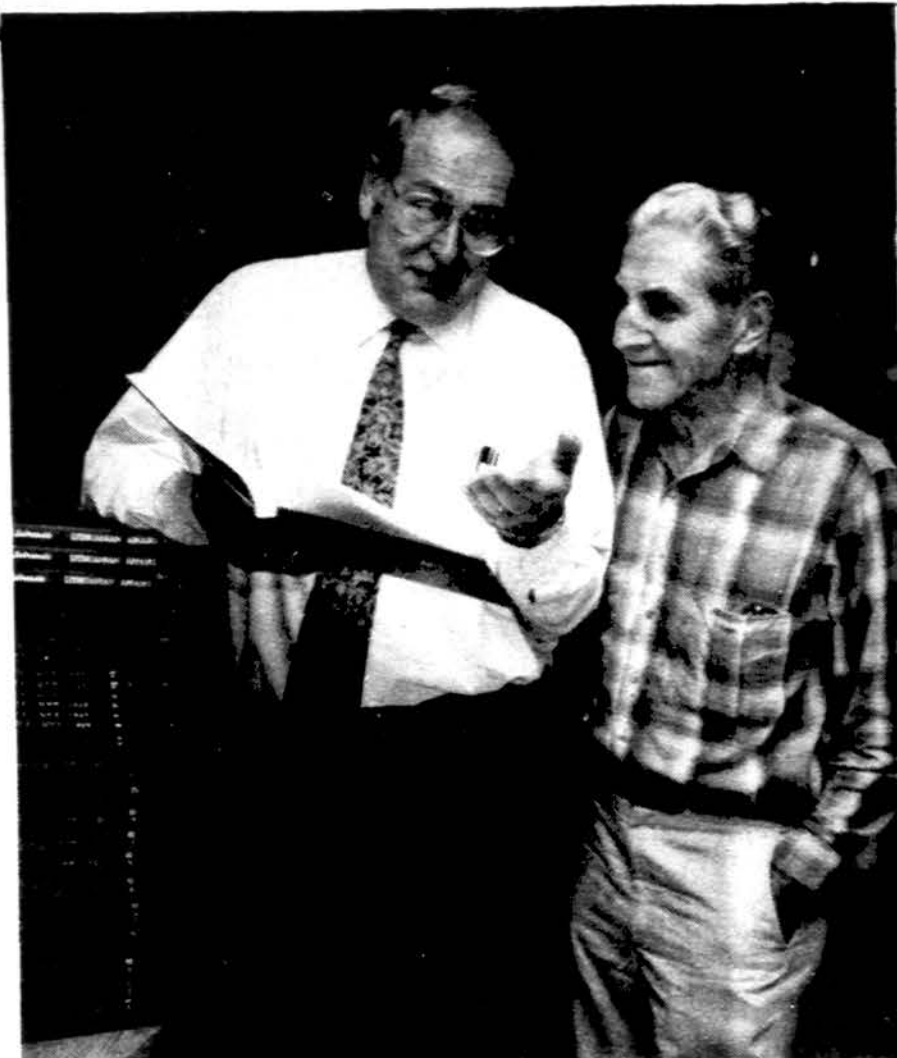
Kap. V. Gumauskas ir V. Žilėnas buvo vieni pirmųjų Utenos apskritys partizanų, žuvusių kovos lauke. Laikraščio „Tremtinys“ š.m. liepos mėn. nr. paskelbta iš Utenos rajono žinia, kad š.m. birželio 13 d. Papiškių kaimo sodyboje, kur 1965 m. kovo 17 d. žuvo paskutinis Lietuvos partizanas Antanas Kraujelis — „Siaubūnas“, pašventintas paminklinis akmuo. Žinioje pranešama, kad „iškilmes prasidėjo Utenos bažnyčioje pamaldomis už žuvusius kovotojus... 16 val. prie paminklinio akmens susirinko gretimų rajonų buvę rezistentai, šaulių kuopos atstovai, Antano Kraujelio žmona, seserys, sūnus...“

Ateityje gal istorija atvers daugiau autentiškų žinių apie tai, kaip net iki 1965 metų išilaukė partizanas Antanas Kraujelis „Siaubūnas“. „Tremtinys“ paskelbtam pranešime daugiau žinių nepateikiama.

VI. R.

Apsakų rašytojai rašo, lyg meilė liestų tik jaunus žmones ir romantika pasibaigtų prie altoriaus. Kokie jie akli! Geriausia romantika vyksta vedybų ribose; puikiausios meilės pasakos atsiranda po vedybų, ne prieš.

Irving Stone

Dr. Jonas Račkauskas, Liudas Kairys ir įrišti New York Times iškarpa tomai. Nuotr. Martyno Vidzbelio

LIETUVA IR DIDŽIOJI SPAUDA

Kai prasidėjo antrasis Lietuvos atgimimas, kai ji išdrįso stoti prieš milžinišką Sovietų imperiją ir buvo pirmoji, kuri išsivadavo iš Maskvos orbitos, pasaulis buvo nustebintas. Apie Lietuvą buvo plačiai rašoma viso pasaulio spaudoje, televizijos ekranuose linksnuojamas Lietuvos vardas. Jei kas iki 1988 metų apie Lietuvą nieko nežinojo arba žinias apie ją sėmė tik iš Maskvos šaltinių, praregėjo ir atskyrė, kur yra tiesa, kur melas. Didžioji pasaulio spauda įvykius labai plačiai komentavo, siuntinėjo savo korrespondentus į Lietuvą ir Baltiją, dėjo nuotraukas, o po sausio 13-sios parodė daug simpatijos ir užuojautos.

Labai svarbu, kad toks neeilinis susidomėjimas Lietuva būtų neužmirštas, kad laikraščiu puslapiu kaip šaltinis išliktų ateičiai. Laimė, buvo nemaža, kas tuos svetimųjų atsiliepimus rinko, kaupė, saugojo. Dar geriau, kad buvo, kas surinktas iškarpas patikėjo saugykloms — bibliotekoms, archyvams, muziejams. Tokių rūpestingų žmonių dėka daug iškarpų gavo ir Pasaulio lietuvių archyvas. Nuo įvykių pradžios iki šių dienų užsienio spaudos atsiliepimų PLA prisirinko kelios didelės spintos. Ne tik iš Amerikos žemyno, bet ir iš Europos bei Azijos. Buvo kas atvežė iš Japonijos, Singapūro, Malezijos, Indijos.

UNESCO duomenimis, pasaulyje, išskyrus Rusiją ir Kiniją, išleista per 7900 dienraščių, neskaitant savaitraščių ir žurnalų, ir, be abejojimo, yra rašė apie Lietuvą. Lietuva buvo išreklamuota. Tokios reklamos negausi už daugelį milijonų dolerių; už milijonus tos informacijos ir nesurinksi, nesukaupsi ir joki centrą. Pagaliau ir nereikia — faktai, žinios visur kartosis, nesikartos tik komentariai ir kas po jais slepiasi. Bet surinkti kiek galima daugiau ir spaudos atsiliepimus išsaugoti ateities kartoms, dabartinei išievių kartai yra vienas iš uždavinių.

Vienu iš pačių svarbiausių ir įtakingiausių laikraščių laikomas New York Times. Tas laikraštis informaciją apie Lietuvos įvykius nesigailėjo. Ne vien tik iš neutralių, objektyvių informatorių, bet ir Maskvos iškraipytų. To laikraščio iškarpų PLA per daugelį metų sukauptė daug. Beveik viskas pateko. Lituanistikos tyrimo ir studijų centras, vadovaujamas dr. Jono Račkausko, susirūpino, kad sukauptoji medžiaga apie

Lietuvą, pirmoji eilė straipsniai ir atsiliepimai NYT laikraštyje, kaip nors būtų išrinkti, suklasifikuoti, būtų prieinami ateities istorikams, politikams, laikraštiniams. Taip, kaip dabar tos iškarpos sukauptos lentynose, neturi naudos. Centras, kiek ekranuose linksnuojamas Lietuvos vardas. Jei kas iki 1988 metų apie Lietuvą nieko nežinojo arba žinias apie ją sėmė tik iš Maskvos šaltinių, praregėjo ir atskyrė, kur yra tiesa, kur melas. Didžioji pasaulio spauda įvykius labai plačiai komentavo, siuntinėjo savo korrespondentus į Lietuvą ir Baltiją, dėjo nuotraukas, o po sausio 13-sios parodė daug simpatijos ir užuojautos.

Tų septynerių metų iš NYT iškarpos sudėtos, suklijuotos ant 8 x 11 dydžio lapų su metrika ir „Bibliographic Rev.“ — iškarpos turinio santrauka. Viso per 700 lapų sudėti į septynis tomus. Kiekvienas tomas zeroks mašina padaugintas po 5 egz. Visi komplektai, gražiai, profesionaliai Liudo Kairio įrišti į kietus viršelius, daro gerą išspūdį. Pirmam tomo įdėta ir dr. Roberto A. Vito patensnė įžanga. Vyr redaktorių pasirašo dr. Jonas A. Račkauskas, o redakcinė komisija — Regina Petrauskienė, Ramunė Račkauskienė, Gita Gilvydytė, Janina Janulevičienė ir Liudas Kairys. Egzempliorių nedaug, bet jų ir nereikia daug. Juk tai ne pasiskaitymo knygos, bet rankraščių teisėmis istorijos šaltinis. Vienas komplektas jau išsiųstas į Lietuvą, kiti bus čia reikalingi. Bet tai tik pradžia. Pradėtas darbas turi neįkainojamos reikšmės, pasitarinėjimas naujas laikų Lietuvos istorijai. Toliau reikia to paties NYT iškarpų tvarkymą pratęsti iki mūsų laikų. Ir ne vien to laikraščio. Vienu iš dešimties didžiausių ir geriausių informuotų dienraščių Amerikoje laikomas ir *Chicago Tribune*. Paraleliai su NYT įpusėtas ir to laikraščio iškarpų tvarkymas. Jei sausi faktai kartojasi visuose

laikraščiuose, tai jų analizė įvairuoja. Savo eilės laukia kitas Chicagos laikraštis *Sun-Times*. Turime ir jo didžiulį iškarpų rinkinį. Karštų įvykių dienomis Jaunimo centro administratorius Adomas Vaitkevičius tu dviejų laikraščių iškarpom apie Lietuvą buvo išklįjaves visas JC vestibulio sienas ir kasdien jas keisdavo, papildydavo. Ar tai nebus įdomu ir naudinga tiems, kurie bus po mūsų, pamatyti visus tuos atsiliepimus surinktuose tomuose? Svarbiausia, kad tai tarė svetimieji, žinomi komentatoriai, politikai; rašė objektyviai, nesuinteresuoti.

Kas toliau? Reikia bent tu trijų laikraščių iškarpas paruošti ateičiai, apsaugoti nuo sutrynimų ir žuvimo, sutvarkyti taip, kaip buvo sutvarkyti pirmieji septyni tomai. Reikia samdyti darbininkų, reikia ir pinigų. Anksčiau per kelis metus tam lėšų gaudavom ir iš Krista-navičiaus fondo, bet fondas, kaip ir buvo numatyta jo įstatuose, perkeltas į Lietuvą. Tikimės pagalbos iš Lietuvos fondo. Kiek tos pagalbos gausim, tiek bus ir padaryta.

Iškarpų išleidimas, informacijos šaltinių apsaugojimas yra labai svarbus, o tas užsimojimas, kurį jau pradėjo Lituanistikos tyrimo ir studijų centras, yra vienas iš svarbiausių išievių uždavinių.

Ceslovas Grincevičius

SVEIKATOS PROBLEMAS RUSIJOJE

Maskva. — Komunizmo klestėjimo metais gyventojų sveikatingumo ar aplinkos taršos statistikos buvo kruopščiai saugojama paslaptis. Tikroji padėtis nebuvo žinoma net valstybės teritorijoje, o juo labiau Vakaruose. Dabartinė Jelcino vyriausybė nevengia kalbėti apie Rusijos gamtos saugos ir gyventojų sveikatos problemas, bet stengiasi visų neigiamų kaltę suversti septynis dešimtmečius trukusiai komunistinei valdymo sistemai.

Pagal vėliausius vyriausybės paskelbtus duomenis, tik 25% krašto vaikų yra sveiki iki pradžios mokyklos užbaigimo amžiaus. Mirtingumas jau prašoka gimimų skaičių, o kūdikių mirtingumas dvigubai didesnis negu kitose industrinėse šalyse. Numatoma, kad iki šio dešimtmečio galo jis gali padidėti dar apie 25%. Lygiagrečiai trumpėja ir suaugusiųjų amžius.

Didžiųjų pramonės miestų aplinka yra taip užteršta, kad keleriopai pralenkia priimtinius standartus. Beveik ketvirtadalis geriamo vandens krašte yra netinkamas vartojimui, visos pagrindinės upės nepaprastai sukratos. Daugelyje vietovių sukratosi milžiniški kiekiai nuodų, skirtų žemės ūkiui. Tų nuodų pavojingumas yra nemažesnis už cheminių ginklų grėsmę. Kadangi komunizmo laikais buvo rūpinamasi sukurti kuo stipresnę pramonę, ypač pajungtą ginklų ir branduolinių energijos gamybai, bet koks pavojus aplinkai ar krašto gyventojams buvo visiškai ignoruojamas. Visą tą taršą ir jos padarinius dabar paveldėjo demokratėjanti Rusija ir nežino, kaip iš tos nuodingos klampynės išsikapstyti.

D.B.

AMERICAN TRAVEL SERVICE
9439 S. KEDZIE AVENUE
EVERGREEN PARK, IL 60642
TEL (708) 422-3000
FAX (708) 422-3163

Jau daugiau, negu 25 metai, kai mūsų agentūra organizuoja grupines ir individualias keliones į Lietuvą ir kitus kraštus geriausiomis kainomis. Maloniai ir sąžiningai jus aptarnausime. Informacijai skambinti: 1-708-422-3000. Darbo val.: pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 9 v.r.—5 v.p. Trečiadi. 9 v.r.—7 v.v.

CLASSIFIED GUIDE

REAL ESTATE

REAL ESTATE

RE/MAX REALTORS
(312) 586-5959
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Perkant ar Parduodant
- Greitas ir Sąžiningas Patarnavimas
- MLS. Kompiuterių ir FAX pagalba
- Nuosavybių įkainavimas veltui
- Perkame ir Parduodame Namus,
- Apartmentus ir Žemę.
- Pensininkams Nuolaida.

FOR RENT

Išnuomojamas šviesus, švarus 6 kamb. butas antrame a., su balkonu saugiam poilsui Marquette Parko apyl. Tel. 312-737-2287. Skambinti nuo 12 val. dienos iki 10 v.v.

Išnuomojamas 2 kamb. gražus, modernus butas pusrūsyje. Šaldytuvai, oro vėsinimas. Pensininkams. Kaina priinama. Tel. 708-361-5594

MISCELLANEOUS

A VILIMAS MOVING

Tel. 376-1882 ar 376-5996

10%—20%—30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio įsėjimus.

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Stret
Tel. — (708) 424-8654
(312) 581-8654

ELEKTROS

ĮVEDIMAI — PATAISYMAI
Tūriu Chicagos miesto leidimą. Dirbu ir užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai.
312-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

VILNIAUS KRAŠTO LEGENDOS

Genrikas Songinas

Knyga, kurią pradėjus norisi ir toliau skaityti. Istoriniai faktai ir nuotaikos, mitologija ir nuotykių susipynę į vaizdingus pasakojimus, kurių realybė nekelia abejonių.

Lengvai, sklandžiai skaitoma knyga, kuri tinka jaunam ir senam.

Gražiai apipavidalinta, kietais viršeliais, patraukliu dail. Ramintos Lapšienės aplanku ir vinjetėmis. Puiki dovana įvairioms progoms. Kaina su persiuntimu 10 dol. Illeis gyvenotojai dar prideda 64 ct. valstijos mokesčio. Užsakymus siųsti:

DRAGAS
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629

Anglų Kalba Sekmingai Darbuotis Universitete Ir Profesijose

The University of Illinois at Chicago
Tutorium Intensive English
(Intensyvūs Anglų Kalbos Kursai)

- keturių lygių dėstymas vyksta išties metus
- mažos grupės su profesionaliais ESL dėstytojais
- dėstymas surištas su kompiuteriais ir įvairiomis vaizdinėmis priemonėmis
- patarimai imigracijos reikalais; 1-20 vizos studentams
- visi studentai laiko TOEFL egzaminus, kurie bus užskaitomi Illinoiso Universiteto
- papildomi kursai: TOEFL Paruošimas, Kalbos Įgūdžiai Pažengusiems

Dėl platesnės informacijos, kreipkitės į:

The University of Illinois at Chicago
The Tutorium Intensive English (M/C 324)
Box 4348, Chicago, IL 60680 USA
(312) 996-8098/Dr. Boca

Deja, universitetas negali duoti finansinės paramos.

UIC The University of Illinois at Chicago

Jūrų skautijos metinėje „Puotoje jūros dugne“ dovanėlėmis pagerbti veiklūs jaunimo vadovai. Iš k. — Vacys Macieža, Taida Rudaitytė ir Aušrinė Karaitytė. Pagerbimo aktą skaito „Senųjų bebrų“ tarybos nariai Antanas Levanas ir Leopoldas Kupcikevičius.

ŠUOLIS Į ŠVEDIJĄ IR KELIAS ATGAL

Gdytojo V. Zenkevičiaus išgyvenimai
IGNAS MEDZIUKAS

Vincas Zenkevičius, Prienų „Žiburio“ gimnazijos auklėtinis, 1941 m. vokiečiams staigiu smūgiu išvijus rusus iš Lietuvos, buvo bebaigias medicinos mokslus. Nusivylęs vokiečių laikysena Lietuvos nepriklausomybės atžvilgiu, įvedus okupacinę valdžią, išjungė į slaptą veiklą. Gestapai išaiškino, kad V. Zenkevičius platines prieš vokiečius nukreiptus atsisaukimus, jam buvo pastatyta sąlyga: baigti universitetą ir vykti į rytų frontą ar tuojau eiti į kalinimą. Jis pasirinko pirmąjį atvejį.

Susitvarkęs mokslo dokumentus, buvo paskirtas savisaugos batalijono gydytoju rytuose. Frontui pakrikus, su batalijonu buvo atvežtas į Dresdeną, o iš čia pasiūstas į Latviją prie Liepojos miesto, kur išbuvo bunkeriuose iki Vokietijos kapituliacijos. Gyd. V. Zenkevičius turėjo kišeninį kalendorėlį, kuriame žymėjo dienas įvykius, savo asmeniškus ir batalijonui sąlytyje su priešu padarytus nuostolius, suminint sužeistų ir žuvusių kareivių pavardes.

ARCHEOLOGIJA LOCKPORTE

Kai paminimi archeologiniai kasinėjimai, vaizduotėje tuoj iškyla žila senovė ir prieš tūkstantčius kur nors klestėjusi civilizacija, kurios pėdsakų ieško modernių laikų archeologai. Šimtas metų šiuo atveju atrodo labai trumpas laikotarpis, nevertas rimtesnio dėmesio.

Tačiau Amerika yra dar labai jauna valstybė, todėl ir archeologams nereikia grįžti kelis tūkstantčius metų į praeitį, kad papildytų jos istorijos puslapius. Ateinantią vasarą Illinois State universiteto archeologinių tyrimų centras ruošiasi pradėti kasinėjimus netoli Lockporto (vakarinis Čikagos priemiestis), norint šiek tiek daugiau nušviesti istorinio Illinois-Michigano kanalo kasimo metus.

Kanalas pradėtas kasti 1836 metais, užbaigtas — 1848. Prie jo kasimo daugiausia dirbo ariai imigrantai, kurie gyveno labai vargingai laikinuosiose barakuose, be kanalizacijos, vandentiekio ir kitų būtinų patogumų. Kasimo darbus darbininkai atliko primityviausiomis priemonėmis, kartais net plikomis rankomis, uždirbdami maždaug vieną dolerį į dieną. Daugumas imigrantų nemokėjo nei skaityti, nei rašyti, todėl

nepalikto rašytų šaltinių. Kadangi darbininkai prie vargo ir nepriteklių buvo pripratę gimtojoje Airijoje, jie nebijojo sunkaus darbo ir džiaugėsi, galėdami uždirbti bent menką uždarbį. Manoma, kad archologiniai radiniai buvusiose darbininkų gyvenvietėse papildys menkas žinias apie sunkią jų kasdienybę ir gyvenimo būdą.

Iki šiol niekas nemėgino kasinėti tų laikinųjų darbininkų stovyklų, kuriomis buvo nusagstytas 96 mylių ilgio kanalo kelias. Lockportas pasirinktas todėl, kad pernai netoli tos vietovės miške rasta molinių puodų šukių iš to periodo. Šiaip yra labai sunku nustatyti, kur tos darbininkų stovyklos iš tikrųjų buvusios. Be to, Lemonte, St. James kapinėse, kurios yra vos kelios mylios nuo kanalo ir radinių vietos, palaidota daug arių imigrantų, dirbusių prie kanalo kasimo.

Jeigu pasitvirtins archeologų spėjimai ir prie Lockporto bus tikrai atrasta arių imigrantų, kasusių Illinois-Michigano kanala, stovykla, joje iškastiems radiniams bus įkurtas „mokomasis muziejus“, kuriame lankytojai, o ypač mokyklų mokiniai, galės stebėti archeologų darbą ir 1830-tojo dešimtmečio istorijos ryškesnio vaizdo atidengimą.

Tyrinėjimus finansuoja vietinės arių organizacijos.

D.B.

žeistas eil. Puidokas, lengvai sužeistas Baltrušaitis, žuvo gr. Laskys.

Kovo 31 žuvo Obgr. Jurgis Savickas, sužeisti Gaižutis, Činkus, Stankevičius, Juškevičius, Eidukaitis, Jakenis, Valioakas, Šukys, Aleksiejūnas, Lingis.

Balandžio 2 sužeistas į koją Šileika.

Balandžio 8 sužeistas per abi šlaunis eil. Skopskis.

Balandžio 11 sužeistas Raslanas.

Balandžio 23 sužeistas į sprandą Skrabulis, žuvo gr. Pilkauskas, sužeisti psk. Šimkus ir psk. Martišius.

Balandžio 25 mirė sužeistas į ranką ir šoną psk. Šimkus.

Balandžio 26 žuvo Petras Erminas.

Balandžio 28 į galvą nukautas psk. Eidukaitis.

Gegužės 1 pranešta, kad žuvo Fuehreris.

Gegužės 5 sužeistas į kaklą eil. Kurtkus.

Gegužės 7 pranešta, kad Vokietija kapituliuo.

Gegužės 9 motorlaiviu gyd. Zenkevičius pasitraukė į Švediją, nes tikėjosi, kad neutralus kraštas duos politinį prieglobstį ar leis kitur išvažiuoti. Deja, švedai, dėl baimės ar pataikaudami rusams, nutarė baltiečius, kariavusius prieš bolševikus, atiduoti sovietams.

Buvo kreiptasi į Švedijos karių, bet niekas nepadėjo. Paskutinis įrašas padarytas lapkričio 25 d.: „Sekmadienis praėjo laidotuvių nuotaikoje“. Šiuos užrašus gyd. Zenkevičius perdavė gyd. P. Bagdai, tada gyvenusiam Švedijoje. Kai kurie vežami baltiečiai iš desperacijos susižalojo stiklais rankas, nes buvo įsitikinę, kad jie bus sušaudyti. Sako, kad sovietai švedams pažadėjo pabėgėlių nebausti mirties bausme, bet Sibiro jie neišvengė.

Iš tikrųjų, kaip matyti iš gyd. V. Zenkevičiaus susirašinėjimo su savo bendraklasiu J. Mikaila, gyvenančiu JAV, sužinome, kad jis sugražintas keleta metų gyveno Telsiuose ir dirbo kaip

MINTYS PO KOMUNISTINIO REVANŠO LIETUVOJE

Taigi Lietuvoje vėl į valdžią sugrįžta komunistai. Tie patys, kurie su Maskvos pagalba valdė paskutiniuosius pusę šimto metų, buvo Kremliaus vietininkais Lietuvoje. Tie patys, kurie trėmė Lietuvos gyventojus į Sibirą, kurie vykdė dvasinį ir fizinį tautos genocidą, kurie sugriovė ūkį, kultūrą ir moralę. Tie patys, kurie kalti dėl dabartinio sunkaus gyvenimo mūsų tėvyneje. Tiesa, dabar jie persikrikštiję jau kitu vardu — Demokratine Darbo partija. Kaip sakoma, „ta pati panelė — tik kita suknelė“... Ne pavadinime juk esmė glūdi!

Lietuvoje juos žmonės vadina „arbūzais“. Iš viršaus lyg ir žalias, bet viduje tai labai ryškiai raudonas... Skirtingai nuo Burokevičiaus „burokų“, kurių raudonumas iškart matomas, Brazausko „arbūzus“ galima ir su socialdemokratais supainioti.

Kaip matome, Lietuvoje dabar taip ir įvyko. Komunistai grįžta į valdžią demokratišku rinkimų keliu. Didelė tautos dalis apmulkinta. Tai ir yra labiausiai stulbinantis dalykas. Jeigu būtų įvykęs koks kruvinas perversmas, kaip kad pernai Gruzijoje, tada viskas būtų aišku ir suprantama. Dabar įvyko taip, kad tiesiog neįmanoma suvokti ir patikėti. Lietuviai nubalsavo už komunistus! Kodėl gi dalis tautos taip pasielgė? Manau, Vilniaus televizijos bokšto grynųjų kaulai kapuose iš nevilties ir apmaudo apsisvertė, kai per rinkimus lietuviai savo balsus komunistams atidavė.

Argi dėl to buvo šitiek metų kovota, tiek daug aukų ant lais-

gydytojas. 1951 m. buvo išvežtas į Sibirą „peraukelti“, kur išbuvo iki 1958 m.

Sugrįžęs į Lietuvą, gyd. V. Zenkevičius apsigyveno Druskininkuose ir dirbo gydytoju vaikų sanatorijoje „Saulutė“.

1961 m. vedė. Žmona irgi gydytoja. Susilaukė trijų vaikų: dviejų dukrelių ir sūnaus. Sveikatai susilpnėjus, 1983 m. išėjo į pensiją ir po poros metų mirė. Taip baigė gyvenimo odiseją taurus Lietuvos sūnus.

Alto suvažiavime Čikagoje kalbasi prof. dr. Jokūbas Stukas (kairėje) ir žurn. Edvardas Šulaitis. Nuotr. Vytauto Kasniūno

DRAUGAS, penktadienis, 1992 m. lapkričio mėn. 13 d. 5

vadinčiau tiesiog valstybės ir tautos gelbėjimu. Kol dar ne per vėlu!

Kokia dabar turėtų būti išeivijos taktika naujosios valdžios Lietuvoje atžvilgiu? Nenoriu mokyti, juo labiau duoti kokių receptų. Kiekvienas mūsų tegul elgiasi pagal savo sąžinę ir įsitikinimus. Tačiau visgi manau,

jog mūsų bent koks palankumas neokomunistų mafijai, įsitvirtinusiai Lietuvoje, dar vienas spūvis ant tėvyinės laisvės ir nepriklausomybės.

Kova tęsiasi. Tik priešas dabar pasidarė dar klastingesnis ir pavojingesnis. Nesileiskim apgaunami!

Valdas Anelauškas

A.†A. ZENONUI KRASAUSKUI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiamo jo žmonai STASEI ir visai šeimai.

Felicija Jaunienė,
Alė ir Vytautas Namikai

A.†A. Inž. JUOZUI RIMKEVIČIUI

po ilgos ir sunkios ligos mirus, velionio žmonai ALDONAI ir artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime.

Elena ir Mečys Krasauskai
Vacys Urbonas

St. Petersburg Beach, FL

GAIDAS—DAIMID

E U D E I K I S
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
PATARNAUJA IR CHICAGOS PRIEMIESČIUOSE
4330-34 S. California Avenue
Telefonai — (1-312) 523-0440 ir (1-312) 523-9852

4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — (1-312) 927-1741-1

4348 S. California Avenue
Telefonas — (1-312) 523-0440

STEPONAS C. LACK IR SŪNŪS

Laidotuvių direktoriai nuo 1916 metų praneša
kad atidarė naujus laidotuvių namus

6541 S. KEDZIE
Marquette Parke
Kiti S. C. Lack laidotuvių namai:
11028 Southwest Hwy. • Palos Hills
9236 S. Roberts Rd. • Hickory Hills
2424 W. 69 St. • Chicago

Visų telefonas: 708-974-4410

PETKUS IR SŪNŪS MARQUETTE FUNERAL HOMES, LTD.

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

Laidotuvių namai Čikagoje ir priemiesčiuose.
Visus laidotuvių namus galite pasiekti
skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

DONALD M. PETKUS

DON'T SPEND IT ALL - SAVE SOME AT
MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMAK ROAD • CHICAGO, ILLINOIS 60608 PHONE (312) 847-7747

INTERNATIONAL TRAVEL CONSULTANTS
Organizuojame grupines ir individualias keliones į Lietuvą ir visus kitus pasaulio kraštus žemiausiomis kainomis.
CARGO — siunčiame oro linija
„ZAIBAS“ — virš 10 skirtingų paketų pasirinkimas su garantuotu pristatymu namus Lietuvoje per 10 darbo dienų.
5625 South 79th Avenue
Hickory Hill, Illinois 60457
Telefonas (708) 430-7272
223 Kalvarijų gatvė
Vilnius, Lietuva
Telefonas 350-115 ir 778-392

APLINK MUS

x Visur, kur tik reikėdavo, vyresnioji išeivijos karta atidarydavo ne tik širdis, bet ir pinigines. Jau laikas ir jauniesiems paskirti savo tėvų pėdomis, įprasti aukoti ir telkti lėšas lietuviškai veiklai. Šiuo metu didelis rūpestis yra išlaikyti finansiniai šlubuojantį dienraštį „Drauga“. „Draugo“ vėjais komiteto viltys, kad kiekvienas tautietis susimąstytų, bet kokią auką atsiųstų „Draugui“ ir prisidėtų prie savo spaudos išlaikymo.

x Haris Subačius skaitys savo novelę Ateities savaitgalio literatūros vakare, kuris bus Jaunimo centro kavinėje 7:30 v.v. penktadienį, lapkričio 13 dieną. Ateities savaitgalio paskaitos šeštadienį vyks Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje, o sekmadienį – Ateitininkų namuose Lemonte.

x Kuklumas ne visada yra dorybė. Nauji, dar neatrasti talentai prašomi atnešti savo kūrinį į Jaunimo centrą lapkričio 20 d., prieš tai susitariant su S. Endrijoniene. Ponios, panelės ir ponai, nebūkit labai kuklūs ir visi kartu į laisvalaikio darbų parodą!

x Rolandas Norkūnas, Lietuvos televizijos direktorius, per Lietuvos Vaikų Viltis vakaronės praves pasikalbėjimą su JAV atvykusiais gydytis vaikais ir motinomis. Lietuvos Vaikų Viltis vakaronė įvyks ketvirtadienį, lapkričio mėn. 19 d., 7 v.v., Seklyčioje.

x Lietuvos Vaikų Viltis vakaronės programoje bus rodoma Viktoro Kučo susukto video ištraukos apie į JAV atvykusių gydytis Lietuvos vaikų gyvenimą JAV ir Lietuvoje. Lietuvos Vaikų Viltis vakaronė įvyks ketvirtadienį, lapkričio mėn. 19 d., 7 v.v. Seklyčio salėje.

x Upytės Draugiško klubo susirinkimas įvyks antradienį, lapkričio 17 d., Ziggy Kojaks svetainėje, 4500 S. Talman Ave. Valdyba kviečia visus narius atsilankyti. Po susirinkimo – vaišės.

x Ateities savaitgalio moderatoriai: Asta Kazlauskaitė, Vida Kuprytė, Kazys Motekaitis, Haris Subačius, Asta Tjūnėlytė. Jie supažindins klausytojus su paskaitininkais ir vadovaus diskusijoms po paskaitas. Ateities savaitgalio pradedamas literatūros vakarų penktadienį Jaunimo centro kavinėje. Šeštadienio paskaitos bus Čiurlionio galerijoje Jaunimo centre, o sekmadienio – Ateitininkų namuose Lemonte.

x Korp! Fraternalitas Lithuania-Patria praneša, kad narių susirinkimas įvyks lapkričio 15 d., sekmadienį. Šv. Mišios Tėvų Jėzuitų koplyčioje 9 v.r., o susirinkimas Jaunimo centro mažojoje salėje 9:45 v.r.

x Richard Hanus, advokatas, imigracijos įstatymų žinovas, 205 W. Randolph, Suite 2100, Chicago, IL 60606, tel. 312-357-0033. Pirmą konsultaciją – veltui.

x 55 SVARŲ MAISTO ŠVENTEMS: įvairių produktų rinkinys – \$98; 22 šv. mažesnis paketas – \$65; 22 sv. mesos produktų ir aliejus – \$98. Prie visų siuntinių galite užsakyti aspiriną ir vitaminų. Transpak, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.

x Šv. M. Mergelės Gimimo parapijos mokyklos Motinų klubo susirinkimas įvyks pirmadienį, lapkričio 16 d., 7:30 val. vakare parapijos salėje. Motinų klubas – labai veiksminga ir reikalinga parapijos organizacija, remianti mokyklos išlaikymą, todėl svarbu, kad visos narės dalyvautų susirinkimuose. Kviečiame!

x Ateities savaitgalis – jau šiandien. Ateities savaitgalis pradedamas literatūros vakarų penktadienį Jaunimo centro kavinėje. Šeštadienio paskaitos bus Čiurlionio galerijoje Jaunimo centre, o sekmadienio – Ateitininkų namuose Lemonte. Ateities savaitgalio programą galima rasti šio antradienio skelbime „Drauge“ ir taip pat „Draugo“ ateitininkų skyriuje.

x Kalėdų Senis pasitiks vaikus Šv. Seimos Vilos kalėdiniame bazare šeštadienį, lapkričio 14 d., 10:30-11:30 a.m. Vaikams žaidimai vyks vaikų kampelyje, suaugusieji galės pažaisti BINGO, visi turės progą linksmiai praleisti laiką ir skaniai pasivaikinti.

x Laisvalaikio darbų paroda rengia Jaunimo centro moterų klubas, kurioje dalyvaus Sofija Plėnienė savo siuvinėtais paveikslais.

x Režisierius Arūnas Čiurberkis, Bernard Sahlins ir Michael McMullen šiuo metu dirba Vilniuje kaip US Information Agency Lietuvai skirti ekspertai, pereinant iš socialistinės sistemos į privačią iniciatyvą kultūros srityje.

x Savaitraščio „Dirva“ šimtinį novelės konkursą laimėjo Antanas Dundzila (slapyvardis Alius), tuo pačiu gaudamas premiją 700 dol. Konkursas vykdo LST Korp! Neo-Lithuania vyr. valdyba, pagal šios korporacijos mecenato Simo Kašelio testamentinį paveldimą. Šimtinio konkurso jury komisiją sudarė: Danutė Bindokienė, Alfonsas Šešplaukis ir Mečys Valiukėnas.

x Lemonte, Lietuvių centre, kiekviena antradienį nuo 1:00 val. vyksta įvairūs užsiėmimai visiems lietuviams, gyvenantiems priemiestyje. Kviečiami ir laukiami visi.

x Kun. Vyt. Pikturna, Shiley, N.Y., Martha Krisčiūnas, Canton, Mich., O. Kremeris, La Grange Park, Ill., A. Gurevičius, Toronto, Kanda, L. V. Morkūnas, Etobicoke, Ont., Kanada, gražino laimėjimų šakneles su 25 dol. auka. Labai dėkojame.

x Viešbutis „Šarūnas“ Vilniuje. Naujausias, moderniausias vakarietiškas patarnavimais Šarūno Marčiulionio statytas viešbutis laukia Jus! Informacijai skambinkite „collect“ Danutei Ankaitei, tel. 510-943-1666.

x Dėmesio! Kas nori įsigyti vairavimo teises (driver's license), kreipkitės į Edvardą Šumaną, tel. 708-246-8241 arba 708-990-2148. Taip pat padėdu įsigyti vairavimo teises pensininkams arba ką tik atvykusiems iš Lietuvos.

x Akcijų, bonų bei kitų vertybių pirkime ir pardavime nuosirdžiai patars ir patarnaus, duodami komiso nuolaidą. Albinas Kurkulis, tel. 312-977-7916 arba jo sūnus ir partneris Andrius Kurkulis, tel. 312-977-7242 dirbą su Rodman & Renshaw, Inc. Chicago-pak, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.

21-sios lietuvių fotografijos parodos atidaryme Čiurlionio galerijoje (iš kairės) II eil.: Zigmantas De-gutis, Stasys Žilevičius, Eugenijus Butėnas, Martynas Vidzbelis, Keith Dukavičius, Vilija Vakar-ytė, Gary Mankus ir Algimantas Kezys. Priekyje sėdi (iš kairės): Gabrielė Aušraitė, dr. Milda Budrienė ir Emilija Reneckytė.

Nuotr. Jono Tamulaičio

CHICAGOJE IR APYLINKĖSE

BALZEKO MUZIEJUJE GYVA KULTŪRINĖ VEIKLA

Spalio mėn. 30 d. vakare Balzeco Lietuvių kultūros muziejuje buvo atidaryta politinių karikatūrų paroda tema: „Plunksna galingsnė už Raudonąją armiją“. Joje visos galerijos sienos buvo apkabinėtos padidintomis karikatūromis, kurios spausdintos pasaulio spaudoje. Karikatūros iš to periodo, kuomet „pelė prieš dramblių mauerj“ ir kuomet Bushas, apsikabinęs Gorbačiova, Lietuvą ir kitas tautas „laisvino“. Paroda labai gerai sutvarkyta ir buvo laiku atidaryta. Balsuotojai, kurie patys negalėjo apsispresti, turėjo tą parodą aplankyti. Ją aplankė ir ministras A. Butkevičius. Gaila, kad labai mažai žiūrovų paroda tesusilaukė.

O lapkričio mėn. 5 d., ketvirtadienio, vakare Gintaro salėje buvo diskusijų vakaras. James Yuenger, „Chicago Tribune“ užsienio žinių skyriaus vedėjas, skaitė paskaitą: „Vidurio ir Rytų Europos ateitis“. Alfred Senn, Wisconsin universiteto profesorius, Lietuvos istorijos specialistas, kalbėjo tema: „Lietuvos vieta Rytų Europoje“. John Kulczycki, Illinois universiteto profesorius, Lenkijos istorijos žinovas, skaitė paskaitą: „Lenkiškas požiūris – Lietuva ir jos kaimynai“.

x Dėmesio! Chicago's Šaulių Rinktinė rengia gegužinę, kuri įvyks š.m. lapkričio 15 d. Šaulių namuose. Pradžią 12 val. Geras maistas, gera muzika, turtingas laimės šulinys ir loterija. Maloniai kviečiame visus dalyvauti. Šaulių Rinktinė. (sk)

x Lietuvių Fondui vėjais proga aukojo: \$300 Bronius ir Anelė Kručiū, po \$200 Aleksas ir Aleksandra Pabrėžai, Gerald Tamkūtonis, po \$100 Kazys ir Filomena Černiai, dr. Leonardas ir Zita Šimūčiai, Konstancija Stasiulienė, Vito ir Regina Val. Dėkojame ir prašome aukas siųsti bei bilietus įsigyti lapkričio 21 d. pokyliui LF būstinėje – 3001 W. 59th St., Chicago, IL 60629. (sk)

x Futbolo klubas Lituani-ca rengia čempionų pagerbimo pokylį lapkričio 28 d. 6:30 v.v. Lietuvių centro salėje, Lemont, IL. Bus puiki vakariėnė, šokiams gros R. Soko orkestras. Visi kviečiami. Rezervacijos priima L. Glavinskienė, tel. 708-323-6302 arba L. Juraitis, tel. 708-532-7526. (sk)

Šių pranešimų pasiklausyti prisirinko artipilnė Gintaro salė, kurioje buvo daug ir nematytų veidų. Buvo nemažai ir sveiktamųjų. Kadangi šios diskusijos buvo rengiamos po Illinois Humanities Council kepure, tad jas atidarė Eileen Mackevich, vykdomoji direktorė. Po atidarymo žodžio šioms pokalbiams vadovauti pakvietė D. Fainhauz, buvusį Vilniaus universiteto docentą.

Pirmutinis kalbėtojas buvo James Yuenger. Pasiziūrėjęs ir susirinkusius, pradėjo: „Stovint prieš šią auditoriją, aš jaučiuosi, kaip tas didžiojo Sheandoah (Pennsylvania) potvynio paskutinis palikuonis, kuriam po mirties nuėjus į Dangų, arkangelas Gabrielius juo paklausė. – „Kaip save pristatysi ir kokia tema kalbėsi?“ – „Kalbėsiu apie didįjį Sheandoah patvynį.“ – Gabrielius, pakraipęs galvą, sako: – „Kažin ar ta tema tiktų?“ Atvykėlis sako – „Bet juk ta tema aš esu jau daug sykių kalbėjęs.“ Gabrielius jam sako: – „Taip tai taip, bet šioje auditorijoje bus ir Nojus.“ Šiuo jis norėjo pasakyti, kad auditorijoje yra klausytojai iš Rytų Europos, kurie galbūt šiuo klausimu daugiau žinių turi. Centrinėje ir Rytų Europoje įvyko dideli pasikeitimai, kurių niekas prieš keletą metų nebuvo numatęs. Pirmiausia judėjimas prasidėjo Lenkijoje, o dabar ir joje vyksta įvykiai, kurių nebuvo galima numatyti. Perėjimas į laisvą ekonomiką yra sunkus ir sukeltantis daug sukretimų. Paskutiniųjų metų laikotarpyje Lenkija turėjo tris premjeras. Rytų Europos politinis veidas drastiškai keičiasi. Po Pirmojo pasaulinio karo buvo sukurta Čekoslovakija. Buvo manoma, kad ji bus pavzdžiui kitiems, o dabar jau ji skyla į dvi dalis. Nebėra ir buvusios Jugoslavijos – dabar ten vyksta žiaurios kovos. Griuvus Berlyno sienai, įvyko Vokietijos susivienijimas, kuris sukėlė daug didesnius sunkumus, negu buvo apie tai galvojamą.

Prof. Alfred Senn nagrinėjo klausimą, kaip Lietuva susiras savo vietą Europoje. Sovietų Sąjungai sugriuvus, buvusios respublikos ir satelitai pradėjo savais keliais išsivaiškinti. O baimė, kad ir Lietuva nepavirstų Gruzija, neturi jokio pagrindo, nes Lietuva vadovavosi pasyviu pasipriešinimu. Šiuo metu didžiausias trukdantis veiksnys – tai pasilikusi rusų kariuomenė, kuri atbaudo ir užsienio investicijas. Lietuvos diplomatija nėra labai veiksminga, kadangi neturi patirties. A. Saudargas pradėjo pareigas be jokio diplomatinio stažo. Galbūt dėlto su Latvija ir Estija ne visuomet yra glaudūs

ryšiai. Čia daug pakenkė ir Lietuvos pilietybės įstatymas, kuris – priešingai Latvijos ir Estijos įstatymams – beveik visiems atėjūnams teisė į pilietybę davė. Tad Lietuva daugiau dairosi į Skandinaviją. Lietuvos pašonėje yra buvusieji Rytprūsiai. Lietuvos rolė ten yra labai maža, kadangi Lenkija ir Vokietija yra ekonominiai faktoriai.

Prof. John Kulczycki savo paskaitoje: „Lenkiškas požiūris – Lietuva ir jos kaimynai“, peržvelgė istorijos tarpsnį, pradedant Lenkijos atstatymu po Pirmojo pasaulinio karo. Po karo atsistačiusi Lenkija turėjo su savo kaimynais 6 karus, todėl jos santykiai su visais kaimynais buvo blogi. Vokietijai pradėjus revanšistinius reikalavimus kelti ir karu grąsinti, Lenkija buvo viena. O paskui, žinoma, ir kaimynus, tas patis likimas ištiko. Dabartiniu metu Lenkija pripažįsta savo kaimynų sienas. Tautybės sąvoka daugeliui iš viso yra neaiški. Daugelis tautybės ir valstybės sąvokas tapatina. Pagal Lietuvos įstatymus, tautybė nustatoma pagal asmens tėvų turimą tautybę. Lietuvoje kyla mažumų problemos. Šiuo metu Lietuvoje yra apie 280,000 lenkų, o lietuvių Lenkijoje tėra apie 18,000. Lietuvos valdžia, keisdama Vilniaus miesto ribas, skaldo lenkiškas apylinkes. Lenkai ten jau nuo šimtmečių gyvena. Kalbant apie Suvalkų kraštą, tai vykstant su Ordino kovoms, jo gyventojai žuvo arba išsikėlė. O po Žalgirio ten atsikėlė nauji gyventojai“.

Teisingai buvo pavadinta: „Lenkiškas požiūris...“ Nors šios paskaitos buvo aukšto akademinio lygio, tačiau prelegentų sąstata buvo ne visai išbalansuotas. Jeigu lenkas kalbėjo apie „Lenkišką požiūrį...“, tai reikėjo turėti lietuvių prelegentą, kuris būtų kalbėjęs. „Apie lietuvių požiūrį...“ O dabar sveltintai, kurie šioje vakaronėje dalyvavo, galėjo susidaryti įspūdį, kad lenkai yra teisieji. Faktiškai tarpukarėje Lenkija buvo tautų kalėjimas, ir tuomet nei lenkai, nei jų globėjai apie jokiais „žmogaus teises“ nekalbėjo. Tad tokios rimtos ir pagrįstos argumentacijos ir buvo pasigirsta.

Apskritai paėmus, Balzeco muziejus yra ta vieta, kur susitinka visos lietuvių kartos ir kur mes save pristatome Chicago visuomenei. Jame rengiamos vakaronės visuomet yra aukšto lygio, deja, jose pasigendame įvairių mūsų veikėjų ir vadinamų politologų. Čia ir yra mūsų didžioji silpnybė, kad dažnai veikėjų „veikla“ ribojasi tik savo kiemu.

J. Žygas

SĖKMINGI METAI LIETUVIŲ CENTRE

Prieš ketverius metus, nors ir su stambia skola, per visą Ameriką surinktomis lietuvių lėšomis, nupirktas Lietuvių centro Lemonte, Illinois, per šį trumpą laikotarpį atliko labai didelį lietuvių išlaikymo darbą. Centro patalpose įsikūrusi gal vienintelė pasaulyje lietuvių katalikų Palaimintojo arkiv. Jurgio Matulaičio misija, vedama tėvų jėzuitų, atlieka ne tik religijos išlaikymą tautinėje aplinkoje, bet yra ir magnetas, kas sekmadienį sutraukiantis kelis šimtus lietuvių pamaldoms ir po jų įvairiems renginiams ar susitikimams centro didžiojoje salėje. Centre veikianči Montessori ir šeštadieninė Maironio lituanistinė mokykla, su beveik 400 mokiniais, yra pati didžiausia visoje išeivijoje.

Lietuvių centras yra didžiausia lietuvių tvirtovė visame pasaulyje už Lietuvos ribų. Jame atliekamų darbų ir veiklos apimtis tarnauja viso pasaulio lietuviams ir Lietuvai.

Centras turi per 700 narių ir nemažai rėmėjų. Narių gali būti asmuo, paaukojęs 200 dol. Rėmėjai yra aukoję mažesnes sumas. 1992 metų lapkričio 2 d. centro lėšų sutelkimo statistika rodo, kad aukų gauta iš viso 835,214.82 dol. Gauta iš narių ir 290,000 dol. beprocentinių paskolų, kurias reikės grąžinti ateityje. Dabar išmokėtos visos skolos bankuose ir jau sukauptas 100,000 dol. rezervas beprocentinių skolų apmokėjimui. Centro finansinė padėtis už išlaidų, remontams ir skoloms būtų dar geresnė, jei nariai uoliai mokėtų metinį nario mokestį po 100 dol., kuris yra garbės ar prievolės, bet ne sutarties reikalas. Deja, 1992 metais nario mokestį mokėjo tik 193 nariai. Būtų dar prasmingiau, kad centro nariais pasidarytų visi, kurie lanko centrą, bažnyčią, renginius ir Dailės muziejiaus parodas centre. Kad nariais taptų visi tėveliai, kurių vaikučiai lanko lituanistinę mokyklą. Deja, taip nėra. Daugelio pavardžių dar trūksta centro narių sąrašuose. Todėl visi laukiami ir kviečiami būti centro nariais.

Milžiniškos yra centro patalpos Lemonte. Visos jos jau yra užimtos, naudojamos ir pajamas nešančios. Vien tik sporto salė, išnuomota amerikiečių klubui, kas mėnesį atneša 1,800 dol. Gaunamą pajamų užtenka centro išlaikymui, turint tik tris nepilnalaikius apmokamus tarnautojus. 1991 metų finansinė apskaita rodo, kad buvo gauta 535,959 dol. pajamų ir turėta 344,335 dol. išlaidų, rezerve liekanti 191,624 dol. Nežinia, dar ką rodytų 1992 metų apskaita, nes naujo stogo užėjimas dėl lėšų stokos atidėtas 1993 metams. Centro stogui ir kitiems remontams 1993 metais reikės 105,000 dol. lėšų, pagal administratoriaus Romo Kroono samatą.

1992 metų centro veiklos ir finansų provizorinė (finansų apskaita nebuvo pateikta, nes ji daroma IRS metams pasibaigus) apžvalga buvo pateikta metiniame centro narių susirinkime š.m. lapkričio 8 d., nariams pripildžius centro didžiąją salę. Susirinkimą pradėjo 4 metus, nuo pat centro įsteigimo, valdybos pirmininko pareigas einantis advokatas Rimas Domanskis. Jis pasidžiaugė, kad gal daugeliui buvusi svajonė – savas centras, šiandien yra realybė. Jis dėkojo visiems, su juo nuosirdžiai dirbusiems, ir pranešė, kad savo pareigas perduoda Jurgiui Riškui.

Centro tarybos pirmininkas Rimvydas Rimkus savo pranešime dėkojo už nuosirdų pareigų atlikimą pirm. Rimui Domanskiui, už tolimesnį pasilikimą

taryboje ir centro advokato pareigose. Dėkojo ir tarybai, kuri 1992 m. turėjo 6 posėdžius. Skatino ir toliau centrui teikti privačias paskolas su galimybe gauti 10% naudos, nurašant tai nuo valstybės mokesčių.

Vėl kalbėjo pirm. R. Domanskis apie atliktus darbus ir veiklą centre 1992 metais. Daug ką atliko savanoriai, teko samdyti ir profesionalus. Tik mažokai buvo naujų narių, mažai nario mokesčių ir stambesnių aukotojų. Dėkojo Algiiui Tallat-Kelpšai ne tik už 10,000 dol. paskolą, bet ir už auką su amerikiečių firmos „matching fund“ stambiu priedu. Tą atliko ir Algis Kazlauskas, kuriam priklauso padėka.

Finansų vicepirm. Ričardas Burba apgailestavo, kad be metų pabaigos negali duoti 1992 m. finansinės apyskaitos ir pranešė, kad savo pareigas po 4 metų perduoda advok. Vyteniu Kirvelaičiui.

Centro administratoriai Romas Kronas ir Dana Gylinė suminėjo visus 1992 m. centre atliktus pagerinimo darbus ir dėkojo tų darbų atlikėjams. O jų būta daug. Dėkojo parduotuvių vedėjoms Irenai Kirkuvienei ir Juzei Laukaitienei už sėkmingą savanorišką darbą. Dėkojo moterų klubui bei kultūrinį reikalų vicepirm. Broni Nainienei. Jų ruošti pietūs, pobūviai centrui davė per metus 30,000 dol. B. Nainienė pranešė išskelė centro svarbą mūsų jaunimui, mums patams, jo reikšmę ir pačiai Lietuvai. Kvietė centre lapkričio 15 d. sukurti „Žalgirio“ krepšinininkų ir pamatyti „Antrąjį kaimą“. Susirinkimas išrinko – per rinko 6 direktorius 2 metų laikotarpiui: D. Dundziliene, J. Kredi, Z. Petkū, R. Rimkū, R. Sušinskienė ir A. Urbutis.

Bronius Juodelis

MILWAUKEE TAUTYBIŲ FESTIVALIS

Visi yra maloniai kviečiami į Wisconsin Tarptautinio Instituto ruošiamą metinę rudens šventę HOLIDAY FOLK FAIR, Milwaukee, Wisc., kuri įvyks lapkričio 20-22 d. Tai yra Amerikos didžiausias etninis festivalis, ruošiamas po vienu stogu. Šventėje kasmet dalyvauja daugiau kaip 40 įvairių tautybių. Šių metų šventės tema yra „Age of Discovery“. Svečias, kurie pasirodys visoje šventės programoje, yra šie: Nigumi Lion šokėjų grupė iš Chiba, Japan. Specialioje programoje su Nigumi Lion šokėjų grupe pasirodys Instituto parinktos geriausios dalyvaujančių vietinių šokėjų grupės. Jų tarpe ir lietuvių šokių grupė „Klumpė“, vadovaujama Stasio ir Giedrės Milašų. Festivalio „jury“ komisijos narių tarpe yra ir Vytautas F. Beliajus, „Viltis“ žurnalo redaktorius.

Šioje šventėje lietuvių vėl daug kvietė pasirodys. Lemonto šokių grupė „Spindulys“, vadovaujamas Rados Poskočimienės, šoks Pabst parke, o šiaurės Illinois ir pietų Wisconsin šokių grupė „Klumpė“ pasirodys spektakliuose pagrįdiniame salėje. Wisconsin lietuvių, kaip ir kasmet, ruošia kultūrinį eksponatų parodėlę ir maisto patiekalų pardavimo būdelę bei mugę. Lietuvių pasirodys šeštadienį, lapkričio 21 d., 12:20, 1:30, 3:40 ir 5 val.; sekmadienį – 3:35 ir 5 val. p.p.

Tyli padėka nedaug kam naudinga.

G. B. Stern

Advokatas Jonas Gibaitis
6247 S. Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. (1-312) 776-8700
Darbo val. nuo 9 iki 7 val. vak.
Šeštad. 9 v.r. iki 1 val. d.